

ÅRSPLAN FOR MOKOLLEN BARNEHAGE

VÅRT CREDO: Den generelle delen

ÅRETS PLAN Spesielt innhold 2025-2026

Besøksadresse: Mokollveien 30, 3226,
postboks 2056, 3202 Sandefjord.

Tlf. 33462209, mobil: 91614968, www.mokollen.no,
mail: post@mokollen.no

Forord 1:

ÅRSPLANEN ER UTARBEIDET AV PERSONALET I MOKOLLEN BARNEHAGE:

Arbeidet er ledet av de pedagogiske lederne og styrer :

Monica Slettingdalen, Anniken Berg Nilsen, Monica Utheim, Kristine Simonsen, Connie Akerholdt-Varpe og styrer Mai Elin Schaathun, .

Fotografiene er tatt av de ansatte i Mokollen barnehage og er fra livet i Mokollen barnehage!

Barnehagen er den første delen av barns utdanningsløp.

Kunnskapsdepartementet har gitt tydelige føringer gjennom

Barnehageloven (endret 2018, 2020,2021,2022, 2023 og sist endret sommeren 2025) og **Rammeplan for barnehagen.** (2017)

Den fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.

Det finnes til enhver tid oppdatert versjon av lov og rammeplanen på **udir.no**.

Andre styringsdokumenter:

Kommunens til enhver tid førende dokumenter.

Barnehagens vedtekter.

Helse Miljø og Sikkerhet (HMS dokumenter: PBL mentor)

Som er i henhold til Barnehageloven § 9

Barnehagens årsplan, fastsatt av Samarbeidsutvalget.

Barnehagens progresjonsplan for de ulike alderstrinn (se i kapittel for årsplan).

Årsplanen har flere funksjoner:

- Arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning.
- Utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen.
- Grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.
- Informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen vår er her presentert i to deler:

Del 1:Vårt Credo «Dette tror vi på», som er den generelle delen av planen, og som omfatter vår forståelse av vårt oppdrag, våre verdier og langtidsplaner.

Del II: «Årets plan», handler om det spesielle innholdet dette barnehageåret, og bygger på Credo, så disse to må sees i sammenheng. Derfor har vi valgt å sette dem sammen i en publikasjon.

Årsplan er fastsatt av barnehagens samarbeidsutvalg 29.09.25

Innholdsfortegnelse

FORORD 1.: Om Årsplanen	1
Innholdsfortegnelse	2
Innledning. Organisasjonskart	4
DEL I: «Vårt CREDO» dette tror vi på. Vår visjon, våre verdier	5
Barns beste, Vårt samfunnsmandat, B:H: formål	6
Demokrati og mangfold, Inkluderende fellesskap	6
Kulturelt mangfold	7
Kap. 1: PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON	9
Barnehagen som lærende organisasjon	10
Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer	11
Våre sikkerhetsrutiner HMS, praktiske rammer, samarbeid med andre	
Kompetanseutvikling Inkluderende miljø	12
Kompetanse for fremtidens barnehage til 2030.	12
Felles styremøter	
Dokumentasjon	13
Progresjonsplan for aldersgruppene	14
Medvirkning.	20
Barns medvirkning,	20
Plan for evaluering sammen med barn	
Foreldrenes medvirkning, vurdering	21
Fargeuke	22
Kulturelt mangfold	23
Internasjonal kulturuke	24
Kap. 2: ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ	25
Overgang til barnehagelivet, overgang til ny gruppe.	26
Tilvenning,	26
Trygg tilknytning.	27
Kap. 3: SOSIAL KOMPETANSE. Et godt psykososialt barnehagemiljø,	31
"Kompisdokka." Grønne tanker-Glade barn"	33
Sosial kompetanse	34
Konfliktløsning, ICPS—modellen	34
Kap. 4: FOKUSOMRÅDENE VÅRE:	35
Kommunikasjon, språk og tekst	36
Flerspråklig arbeid	38
Realfag	40
Antall, rom og from	40
Naturglede.	43
KART over naturlekeplassene i Mokollen	45
Mat, sanser og matkultur	46
«Livsgledebarnehage»—et prosjekt sammen med eldre	48

Innholdsfortegnelse

DEL II: ÅRETS PLAN 2025-2026	49
Forord II: Til året 2025-2026	50
Innledning: følg med på ukeplaner, bilder og bre	51
Planleggingsdager dette året 2025-2026	52
Foreldrenes medvirkning, Brukerundersøkelse	52
Kompetanseplan for personalet;	53
Barnegruppene i år, med ansatte.	54
Kap. 1: Brumm: Mål og planer for fokusområdene	55
Kap. 2: Tassen « «	58
Kap. 3: Ludde « «	61
Kap. 4: Knerten « «	65
Kap. 5: Ruffen PLAN FOR OVERGANG fra barnehage til skole.	69
Årshjul for overgang barnehage skole i Sandefjord.	70
Skoleforberedende aktiviteter	72
Mat, sanser og matkultur.	75
Kap. 6: KULTUR.	76
ÅRSOVERSIKT MED VIKTIGE DATOER	77
Internasjonal kulturdag i Mokollen	
OVERSIKT OVER MÅNEDENE:	
Oktober	78
F.N—dagen: Vennskap og å hjelpe andre.	78
November.	79
Desember.	79
Advent og Jul,	79
Kalender	81
Januar	82
Vinteraktivitetsdag,	82
Februar	83
Samefolkets dag, Fastelavn	83
Mars	84
April Barnehagedagen og påskelunsj	84
Fra egg til kylling	85
Mai	86
Maifeiring: Vårfest. Norges nasjonaldag	
Sanger i Mai og Juni	
Juni.	89
Sommerfest og St. Hans, sommerbarnehagen	89
Fargeuke og fargefest	89
Juli	90
August, september Nytt barnehageår	91
Omslag, bak: informasjon om Barnehagen	92

DEL I: Credo, Innledning

ORGANISASJONSKART FOR MOKOLLEN BARNEHAGE

Barnehagen står i en sammenheng, med myndighetene som regulerer virksomheten, og en organisering som skal fremme barnehagens oppgave:

Kunnskapsdepartementet

Statsforvalteren med tilsynsmyndighet

Kommunen: Skole og barnehageutvalget

Barnehagemyndigheten. Med tilsynsmyndighet

Kerstin Skofteland tlf. 33416000

Eierstyret i Mokollen barnehage as: Styrerepresentant.

Espen Erlandsen tlf. 90984783

Styrer—samarbeidsutvalget: 1 representant for personalet: Ellen Abrahamsen, 1 representant for eier: Angelica Nordeke, 1 representant for foreldreråd (alle foreldre): Christine Koteng Wilhemsen, Trivselskontakter i tillegg. valg 2.hvert år. (nytt valg på høstens foreldremøte)

Pedagogisk lederteam: styrer og to pedagoger:

Monica Slettingdalen og Connie Akerholt-Varpe

Mai Elin Schaathun telefon nr. 922 39251

Pedagogiske lederne—støttepedagoger: To team med til sammen 5 grupper barn med hver sin pedagogiske ledere.

Assistenter/fagarbeidere

DEL I. Credo, Våre verdier.

VÅR VISJON:

VÅR VISJON—Som peker på våre verdier, og som gir barna Livsmestring og helse:

KRAFT TIL Å VÆRE

KRAFT TIL Å LÆRE

KRAFT TIL Å BÆRE

1. Kraft til å være: Mennesket er verdifullt fordi mennesket er. Et godt psykososialt miljø, hvor barna møter voksne som anerkjenner dem, bekrefter følelser og opplevelser og er opptatt av at ingen blir utsatt for krenkelser, men at alle har venner å være sammen med, og hvor trygg tilknytning er i fokus. Målet er at barn oppnår sitt viktigste behov: Å føle seg verdifull!

Barna skaper sin egen selvfølelse gjennom hvordan de speiles. Slik legges grunnlaget for en god selvoppfatning og opplevelse av å mestre livet.

2. Kraft til å lære: «Å lære å lære» er en viktig kunnskap barn kan få med seg videre i livet. Barna lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder, og deres læring er sammenvevd med lek, omsorg og danning. I tråd med Rammeplanen legger vi til rette for at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang, ved å bidra til både mestringsopplevelser og å gi utfordringer å strekke seg etter. Gjennom prosjektarbeid som favnes av våre fokusområder, gir vi barna mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor fagområdene i Rammeplan. Vi har laget en progresjonsplan for de ulike alderstrinnene innen fagområdene.

3. Kraft til å bære: Vi er opptatt av at barna gjennom danning, skal få god selvoppfatning, mestre å ta vare på seg selv, sin helse, hverandre og naturen, og å få forståelse for betydningen av en bærekraftig utvikling. Vi vil støtte barn i gode valg, som å handle omsorgsfullt og gi hjelp til å reflektere over egne handlinger og tåle motgang, slik at de får kraft til å bære eget liv.

DEL I. Credo, Våre verdier.

HOVEDMÅL: Barns beste. (jf. Grunnloven § 104, Barnekonvensjon art.3 nr.1): **Å forbedre barns forutsetning for å mestre livet sitt.**

«Barnehagens samfunnsmandat er; I samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.» (Rpl. Kap1. s. 7)

Danning er en livslang prosess; mer enn utvikling, omsorg, sosialisering og utdanning, samtidig som det rommer alt dette.

Formål. § 1 Barnehageloven: «Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.» «Arbeid med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.» (Rpl. kap.3 s.19)

Nytt fra 01.01.21: «Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø» (Barnehageloven kap.8, §41-43).

Mål for personalet:

1. Øke den systematiske refleksjonen over egen og kollegaers yrkesutøvelse
2. Forbedre pedagogisk praksis som fremmer lek, læring og dannelse.
3. Støtte barna til å handle omsorgsfullt og gjøre etiske grunnleggende gode valg.

Mål for barna:

Øke sin evne til å reflektere over egne handlinger og praksis.

DEMOKRATI og MANGFOLD: «Økt mangfold, og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap.() Barnehagen skal fremme demokrati og være et:

Inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta () Uansett funksjonsnivå, alder, kjønn, etnisk og kulturell bagrunn.» (Rpl. s. 8 og 9.) Se også s. 22 og 24.

Personalet skal:

- Møte hvert barn med tillit og respekt, og anerkjenne den enkeltes egenverdi.
- Utforme innholdet slik at det kan oppleves meningsfullt for det enkelte barn og gruppen.
- Møte ulike individer og ulike kulturelle ytringer med respekt for det som er forskjellig fra ens eget.
- Forebygge vansker og oppdage barn med særlige behov, og gi spesielt tilrettelagt tilbud når det er aktuelt.

(Se Barnehage loven Kap.8) Se også s. 7 og 8 i Credo.

DEL I. Credo, Våre verdier.

Vi er en barnehage med kulturelt mangfold!

Vi har barn som representerer mange ulike kulturer.

Mål:

- Vi har aksept for ulike måter å tenke og handle på!

Dette kommer til uttrykk gjennom at vi forebygger stereotypier om etnisitet, kultur, kjønn og funksjonshemninger.

Mål:

I vår barnehage skal vi bruke mangfoldet som en ressurs i det pedagogiske arbeidet.

Vi aksepterer det ukjente, tåler kompleksitet og at det finnes et mangfold av ulike livsoppfatninger.

Derfor:

-Støtter vi hvert barns identitetsutvikling og de andre barnas forståelse for og nysgjerrighet på likheter og forskjeller.

- Sørger vi for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen gjennom dialog med alle foreldrene – også med de som har norsk kulturell bakgrunn; «Hvordan ønsker foreldrene at deres hjemme kultur skal synliggjøres i barnehagen?»

Mål:

Vi har et inkluderende fellesskap hvor barn og foreldre kan oppleve seg selv som betydningsfulle deltakere.

Derfor:

-Jobber vi aktivt for å få god kommunikasjon med alle foreldre – uavhengig av om vi deler felles kultur eller ikke.

Vår barnehagekultur oppstår og skapes mellom mennesker når vi samhandler med hverandre.

Mål:

Vi har et inkluderende lekemiljø der alle barn kan delta i lek og erfare glede, inkludering og utvikling i lek. (Rpl. s. 20)

Derfor:

-Synliggjør vi barna i barnegruppene for hverandre, slik at alle blir kjent med hverandres ressurser og framstår som attraktive lekepartnere for hverandre.

DEL I. Credo, Våre verdier.

- Vi bruker regelleker og fysiske leker for å inkludere hverandre.
- Deler barna i lekegrupper.
- Vi sørger for felles referanserammer som barna kan ta utgangspunkt i når de leker.
- Har prosjekter og bruker fortellinger over tid.
- Sørger for at det fysiske miljøet uttrykker innholdet i det aktuelle prosjektet. Se også s. 20

Vi ønsker at barna i løpet av barnehagetiden skal vise disse tegn på god opplevelse av:

Identitet:

-Alle barna kan uttrykke selvtillit og stolthet over egen familie og kulturell bakgrunn.

Forskjellighet

-Alle barna kan uttrykke glede over og aksept for kulturelt mangfold.

Rettferdighet

-Alle barna kan gjenkjenne urettferdighet og ha et språk for å beskrive det ved å ta andres perspektiv.

Medvirkning:

-Barna skal oppleve reelle muligheter for medvirkning.

Personalet skal myndiggjøre barn og gi dem tro på at det går an å endre det som oppleves som urettferdig.

Derfor:

- Går vi aktivt inn i konflikter og hjelper barn til selv å være med og løse dem, ved hjelp av «Konfliktløsningsmodellen» (se. s 34.)

-Gir vi barna rom for medbestemmelse ved å la noe tid stå åpen for at barna selv kan planlegge innholdet, - i fellesskap eller ha egentid.

- Er vi lyttende til barns ønsker og behov; tolker barnas kroppsspråk og uttrykk, slik at vi tilrettelegger ut fra deres interesser og behov.

-Legger vi til rette for at barna kan tenke på andre kulturer som en ressurs, og blir klar over urettferdighet og fattigdom i verden i dag. (se mer s. 22-24 og i Årets plan s.76-78)

Del I: Credo, Kap. 1.

PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON:

Kap. 1: Barnehagen som lærende organisasjon

- Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer.
- HMS, praktiske rammer og samarbeidende instanser
- Våre arbeidsmåter
- Progresjonsplaner

Medvirkning:

- Barns medvirkning, like muligheter
- Plan for evaluering sammen med barn.
- Foreldrenes medvirkning, vurdering.

Vi vurderer ikke enkeltbarn med tester, kartlegging eller observasjonsskjema uten foreldrenes samtykke.

DEL I Credo: Kap. 1 En lærende organisasjon; Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer.

BARNEHAGEN SKAL VÆRE EN LÆRENDE ORGANISASJON.

- ♦ Gjennom:
Et tydelig pedagogisk særpreg
- ♦ Effektivt problemløsende arbeidsteam
- ♦ Våre fokusområder fremme barnas egenskaper, evner og kunnskaper på ulike måter.
- ♦ Å ha en tilbakemeldingskultur hvor god kommunikasjon, fokus på anerkjennelse og at forskjellighet ses på som en ressurs og bidrar til nye innfallsvinkler - er en verdifull arbeidsmåte for oss.
- ♦ At personalet henter energi og inspirasjon til det daglige arbeidet fra positive møter med barn og foreldre, i samspill med kollegaer i gjensidig erfaringsdeling og fra kompetanseheving.

Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer langsiktig og systematisk.

Vi vurderer arbeidet gjennom hver prosjektperiode, etter høytider og fester og hvert halvår i januar og juni måned. Pedagogene evaluerer årsplanarbeidet når årsplanen er ferdig i oktober.

Vår planleggingsmodell:

PEDAGOGISK DOKUMENTASJONSSPIRAL: (Kolle, Larsen, Ulla 2010:97)

- brukes på ulike nivåer i planleggingen.

Å gjøre på nytt og på nye måter.

Å skape nye ideer, perspektiver og interesser

Observasjon: Å legge merke til og bli interessert i noe.

Å stoppe opp og dokumentere glimt fra hverdagen.

Å bringe inn til kollektiv drøfting, dveling og deling, kritisk refleksjon.

DEL I, Credo Kap. 1. En lærende organisasjon, HMS, praktiske rammer, samarbeid med andre instanser

Våre arbeidsmåter innbefatter at hele personalet deltar i felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet. Dette er med på å hele tiden forbedre praksis.

I personalet er vi opptatt av å ha en reflekterende praksis, hvor arbeid med pedagogisk dokumentasjon står sentralt. Dette innebærer helhetlig vurdering og refleksjoner som fører til endret praksis.

Et nødvendig grunnlag for dette er et godt organisatorisk arbeidsmiljø og et godt psykososialt arbeidsmiljø.

Dette følges opp med verneombud som pådriver, ved siden av styrer. Vi evaluerer dette jevnlig.

Vi har PBL mentor HMS system med rutiner, sjekklister, avviksmeldinger som følges opp av personalet i den grad dette er delegert av eier, og av eier selv. Vi er tilknyttet Bedriftshelsetjeneste, som kommer på årlig møte i barnehagen.

Pedagogisk ledelse, hvor styrers agentskap handler om å velge riktige lederhandlinger i forhold til å lede personalet gjennom planlegging, gjennomføring og vurderinger.

Det må sørges for **rammer** som muliggjør dette arbeidet;

Medarbeiderne har forberedelsestid lagt inn i stillingen og styrt av ped.leder, mens Pedagogene har 4 timer ubunden arbeidstid.

Hele personalet har 30 timer møtetid pr. år på ettermiddagstid og 7 planleggingsdager. Vi har også gruppemøter på dagtid hver 3. uke.

Lederteamet, som består av 2 pedagoger og styrer, møtes 1.5 t hver 14.dag, og alle pedagogene møtes 1.5 timer hver 14. dag.

Vi setter av tid 1 time pr. uke, til andre møter som vi gjennomfører etter behov og som meldes inn av eier av behovet, eller styrer; Det kan være spesialpedagogisk fokus, språktrening, gruppemøter eller skolestarterfokus. Vi har også HMS møter, medbestemmelses møter, beredskapsmøter og andre møter rundt HMS arbeidet vårt.

I tillegg: andre møter ang. enkeltbarn eller en oppstått situasjon,

Vi bruker også tid på **samarbeid med andre instanser**, PPT, Helse, eller samarbeid med Mosserød hjemmet.

Vi setter mål for arbeidet:

Vi definerer mål som: «En beskrivelse av ønsket fremtidig tilstand»
(Jacobsen 2007)

Målene har tre funksjoner:

1. Ha en motiverende effekt for personalet
2. Ha en styrende funksjon og gi retning for arbeidet
3. Være utgangspunkt for evaluering

Kompetanseutvikling:

I Mokollen mener vi det er viktig å legge til rette for at personalet får hevet kompetansen sin, kompetansebehovet er basert på evalueringer vi gjør gjennom året, valg vi gjør i f h t nye fokusområder - og for å implementere nye forskrifter som Rammeplan, nye planer og standarder fra kommunen og behov den enkelte har.

Nasjonal strategi: Kompetanse for fremtidens barnehage, Standard for et likeverdig og tilrettelagt barnehage tilbud i Sandefjord kommune 2019 videreføres, og dokumentets varighet er satt til 2030, med evaluering og mulighet for endringer i 2026. Vi deltar i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage i Vestfold og Telemark. Blant målene:

Alle ansatte får mulighet til kompetanseutvikling og Alle barnehagene utvikler egen pedagogisk praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Vi får veiledning av Universitetet i Sørøst-Norge.

«Tenk Sammen» er Sandefjord kommunes modell og plan for samhandling mellom tjenester til barn og unge. Vi deltar i kompetansestrategien.

Vi prioriterer å sende så mange som mulig - og alltid flere på kurs, og sørge for at disse deler kunnskapen med oss andre. Vi arbeider videre med stoffet i personalgruppa; Ofte med oppgaver som skal gjøres i barnegruppa eller oppgaver for personalet på gruppene. Aktiv deltakelse er en forutsetning for å få til et godt pedagogisk arbeid i en lærende barnehage, og hvor kollektiv refleksjon får plass.

Felles styremøter i regi av barnehagemyndigheten, og møter for styrere i utdanningsforbundet, er viktige arenaer for styrer i ansvaret for å lede det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Hele personalet deltar i felles refleksjoner og dette bidrar til å forbedre, og dermed utvikle virksomheten:

Vår planleggingsmodell: Den pedagogiske dokumentasjonsspiralen, brukes på ulike nivåer i planleggingen.

Vi bruker inkluderende samarbeidsformer for å sikre at hele personalet er med i arbeidet; PLA-metoder (Litt.: Fellesskap for utvikling, PLA- Medvirkning i praksis, kommuneforlaget 2001).

Vi har plukket ut noen metoder vi synes fungerer for oss, kanskje litt tilpasset og som vi ofte bruker: «IGRP» eller «Tankekart» og «Post – it- metoden», - med brainstorming og organisering og sortering av ideer etter tema, som man gjør en prioritering ut fra. Med disse metodene er alltid hele personalet involvert, og alle kan på en trygg måte bidra ut fra eget ståsted og kunnskaper. Vi tester også ut nye metoder vi lærer.

DEL I Credo Kap. 1. En lærende organisasjon, Våre arbeidsmåter.

Vi planlegger innholdet sammen ut fra vurderingene som er gjort i forkant og ut fra kompetansen vi har skaffet oss. Vi bruker ofte skjema med: gjort – lært – lurt i dette arbeidet.

De Pedagogiske lederne har ansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og utvikling av arbeidet, og å sørge for at personalets praksis er i henhold til barnehagens planer. Pedagogene er ansvarlig for å lage prosjektplaner, vurderinger, ukebrev/månedsbrev og ukeplaner som informasjon til foreldrene og medarbeiderne. Tegnene i Årets plan er resultatmål som vurderes for videre arbeid. Dette gjøres i personalgruppen. Planleggingen gjøres ut fra fokusområdene. De pedagogiske lederne leder gruppemøtene hvor det fordeles ansvar for: Observasjon, aktiviteter og dokumentasjoner. Det skrives referat fra møtene.

Arbeidet på hver gruppe har utgangspunkt i praksisfortellinger og observasjoner gjort av personalet på gruppa, progresjonsplanen se s. 15-19 og mål vi har satt for alle fokusområdene.

Ut fra dette velges prosjekter vi vil jobbe med.

Vi har en Prosjektplan – mal som vi fyller ut ved små og store prosjekter.

Det er hele tiden en balanse i hvor mye dokumentasjon det er hensiktsmessig å lage i det daglige arbeidet.

Det ligger i pedagogers kompetanse å observere, reflektere og endre fokus i mindre og større sammenhenger, for å støtte hvert barn i deres behov og for å nå målene.

Derfor er det bare når vi ser behov for kartlegging av enkelte utviklingsområder, at dette gjøres for enkeltbarn. Da alltid i forståelse med barnets foreldre.

DEL I Credo Kap. 1. En lærende organisasjon Progresjonsplan

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.

Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barna skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.» (Rpl.2017 s.44)

Vi i Mokollen har valgt å dele barna inn i alders-rene grupper, hvor de enkelte delene bygger på hverandre gjennom barnehagelivet. Derfor er det progresjon innbakt i planene for barnegruppene. Dette kan dere lese om i del 2: «Årets plan»

Personalet skal:

- «Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
- Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for fordyping, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og gjøre disse tilgjengelige for barna.» (Rpl.2017 s. 44)

Progresjonsplanene tilpasses barns forutsetninger og det tas f.eks. hensyn til barns kultur og språklige bakgrunn, på alle alderstrinn.

DEL I Credo Kap. 1. En lærende organisasjon. Progresjonsplan

PROGRESJONSPLAN FOR 1—2 ÅRINGENE. Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:

- Respondere på ansiktsuttrykk, og uttrykke følelser,
- Forstå og lære betydningen av enkle ord/setninger og beskjeder.
- Kjenne igjen og etter hvert kunne enkle sanger, dyrelyer, rim og regler.
- Kjenne igjen navnene på barn og voksne på gruppa,
- Bli kjent med pekebøker, Gi uttrykk for ønske om å bli lest for og finne fram bøker selv.
- Bli presentert for første lyd i navnet sitt, leke med tredimensjonale bokstaver,
- Si enkle ord og ved 2 års alder si to ords setninger.

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Lære å gå og løpe,
- Vise hvor kroppsdeler som munn, nese, øyne, øre, mage, rumpe, fot og bein er.
- Trille ball
- Vise glede og mestring ved bruk av egen kropp inne og ute i ulendt terreng og fortrolig med egnet påkledning for vær og temperatur.
- Mestret pinsettgrepet.
- Bli vant til å vaske hender
- Oppleve mat med ulike konsistens, Bli vant til nye smaker, kan uttrykke at de er mette og utørste,
- Spise selv og øve på å bruke skje/gaffel

Kunst, kultur og kreativitet:

- Oppleve og vise glede over musikk og sang, Delta aktivt i sang, rim og regler
- Oppleve og delta i bevegelsesanger og dans til musikk
- Bruke ulike formingsmaterialer, vise glede over å skape og leke med sansene.
- Gjøre ulike taktile erfaringer; papir, papp og bruke plastisk materiale og Male med forskjellige farger, Sand og vann
- Oppleve humor og tulle og tøyse selv

Natur, miljø og teknologi: - og nærmiljø og samfunn.

- Bli kjent med nærmiljø: Utelekeplassen og skogen bak barnehagen.
- Gjenkjenne de mest vanlige dyrene rundt: Maur, mark og kråke
- Bli kjent med årstidene og undrer seg over forandringene i naturen.
- Oppleve naturen og vise glede ved å ferdes i den.
- Erfare digitale medier i bruk, f.eks. film, sang og oppslag for å finne fakta når vi forsker

Antall, rom og form:

- Orienter seg i de ulike rommene i barnehagen, Kjenne sin plass i garderoben,
- Oppleve glede ved å utforske og leke med tredimensjonale tall og former,
- Sortere og kategorisere, putte og tømme i bokser og kasser.

Etikk, religion og filosofi: (og Livsmestring og helse– se sosial kompetanse)

- Erfare omsorg fra andre, Bli trygg på andre barn og personalet på gruppa.
- Vise tegn til å trøste og vise medfølelse.
- Erfare å være en del av fellesskapet, og glede ved å dele opplevelser med andre.
- Gutter og jenter får like muligheter til å gjøre erfaringer, f.eks med lekemateriell.
- Øve på å akseptere forskjell på «mitt og ditt»
- Delta i forberedelser til - og oppleve høytider, festdager og tradisjoner i ulike kulturer.

PROGRESJONSPLAN FOR 2—3 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:

- Uttrykke seg med mer enn tre-ordssetninger (ved 3 år),
- Ta imot og utføre beskjeder med flere ord.
- Oppleve daglige språksamlinger, nye sanger, rim og regler og å tøyse med språket
- Bli kjent med billedbøker med litt tekst, be om å bli lest for.
- Oppleve formidling av enkle eventyr og fortellinger
- Bli kjent med førstelyden i navnet sitt og gjenkjenner symbolet.
- Spille enkle spill som billedlotto, Memory og puslespill

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Oppleve kroppsbeherskelse og mestre grovmotorikk som: Hoppe, klatre, balansere.
- Kaste og sparke ball
- Bevege seg i ulendt terreng
- Øve på å kle på seg selv, vaske hender selv, Øve på å sitte på stolen til man har spist ferdig.
- Våge å utvide smaksspekteret sitt, smake på ny mat og nye smaker, bruke skje og gaffel.

Kunst, kultur og kreativitet:

- Vise glede ved musikk, sang og dans, bruke enkle rytmeinstrumenter.
- Tøyse og tulle i leken, vise glede ved å leke med sansene
- Dramatisere til sanger og enkel fortellinger.
- Forme med ulike formingsmaterialer, som gir ulike utfordringer via teksturer, stoff, plastikk, og muligheter for maling, klippe og lime.

Natur, miljø og teknologi:

- Får gode erfaringer med å gå på tur til naturlekeplassene, Gjenkjenne de mest vanlige dyrene i nærmiljø: mark, maur, noen insekter, kråke, Trær og naturmaterialer
- Bli kjent med årstidene, mestre å bevege seg med egnet tøy ute i all slags vær. Eksperimentere med sand og vann, is og snø, Plukke opp søppel når vi har spist ute.
- Erfare digitale medier i bruk, f.eks. film og oppslag for å finne fakta når vi forsker.

Antall, rom og form:

- Vise glede ved å utforske og leke med tall og former, skille mellom ulike former.
- Sortere og rydde materiell og leker, skille liten og stor, en og mange, vet hva som er opp og ned.
- Bruke tallord 1- 3

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse –se sosial kompetanse)

- Kjenne igjen følelser og undre seg over følelsesuttrykk.
- Vise omsorg for hverandre, Øve på å gi og ta i leken; dele leker og låne bort.
- Vente på tur, stoppe seg selv, f.eks. når man har lyst til å slå. (selvregulering)
- Oppdage at andre tenker forskjellig fra meg, og det er ok.
- Erfare å dele oppmerksomheten med andre barn i gruppe, og selv bidra i lek.
- Alle oppleve respekt for sine uttrykksformer og f. eks. valg av leker -uavhengig av kjønn
- Delta i forberedelser og oppleve høytider, festdager og tradisjoner i ulike kulturer.

Nærmiljø og samfunn:

- Bli kjent i nærmiljø: utvidet til f.eks. Midtås, Mokollen, flere naturlekeplasser.

PROGRESJONSPLAN FOR 3—4 ÅRINGENE. Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:

- Forstå begreper, overbegrep; (frukt, møbler o.l.) preposisjoner, entall/flertall, 3—4 farge- og bokstaver.
- Tøyse med språket; vise glede over samtaler og fabuleringer.
- Bruke språket relevant i f h t situasjonen, svare på enkle spørsmål.
- Mestres å lytte til bøker med litt lengre tekst
- Huske flere sanger, rim, regler og sangleker som ofte blir brukt.
- Kjenne igjen sitt eget navn, skrevet med store bokstaver, førstelyden i sitt eget navn og noen andre barn

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Kle på seg de fleste klærne selv og vaske hender før måltid og etter toalettbesøk
- Hoppe, hinke, balansere og løpe og sykle på trehjuls sykkel
- Øve på finmotoriske aktiviteter som å perle, klippe med saks og lime
- Bruke gaffel og skje riktig, smake på flere nye smaker, spise det meste av det som blir servert.

Kunst, kultur og kreativitet:

- Vise glede ved å skape selv
- Tegne enkle former og figurer,
- Spille på orffinstrumenter til sanger
- Oppleve digitale hjelpemidler i bruk for kunst/kulturformidling

Natur, miljø, teknologi:

- Bli kjent med flere naturlekeplasser, f.eks. vennskapstreet og Midtås
- Bevege seg sikkert i ulendt terreng,
- Bli kjent med, også navnet på, flere dyr og vekster i nærmiljø
- Oppleve og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover
- Plukke søppel når vi har spist og få en begynnende forståelse av hvorfor det er viktig.
- Vite hvor mat som f. eks grønnsaker og melk kommer fra.
- Oppleve digitale medier i bruk; film eller oppslag for å finne fakta når vi forsker.

Antall, rom og form:

- Telle tallremsa til 10
- Øve på å sortere/klassifisere etter farge, form og størrelse
- Ha tallbegrep til 3, forstå preposisjoner som f.eks. mellom, ved siden av, foran, bak
- Forstå ulike størrelser/motsetninger som kort/lang, liten/stor, tynn/tykk, tung/lett
- Konstruere med ulike byggematerialer; sand, klosser, leire, geometriske former o.l.

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse; Se også sosial kompetanse)

- Vise glede over sosialt samvær, f.eks. ved måltidene.
- Ta andres perspektiv, vente på tur, øve på å stoppe seg selv,
- Fabulere og fantasere i rollelek, komme med forslag i leken,
- Få andre til å gi oppmerksomhet til det man selv er opptatt av.
- Ha en begynnende forståelse av mitt og ditt
- Vite hvordan vi feirer ulike høytider, få innsikt i andre kulturer representert i gruppa

Nærmiljø og samfunn:

- Delta og påvirke fellesskapet i gruppa, utvikle vennskap på tvers av kjønn,
- Oppleve kultur, som f. eks teater, bibliotek kunstutstilling o.l.

POGRESJONSPLAN FOR 4—5 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon språk og tekst:

- Gjøre seg lett forstått, Forbedre uttalen av lydene i språket
- Kan flere sanger, rim og regler, finne ord som rimer
- Blir kjent med enkle vitser/gåter
- Lekelese og lekeskrive, Klappe stavelser i ord
- Kan den første bokstaven i navnet sitt—og hva lyden er
- Gjenfortelle opplevelse/historie med en viss sammenheng, begynnelse, hoveddel og avslutning, fortelle hva ting er f.eks: bok, frukt, møbler o.l.
- Stille hvorfor og hvordan-spørsmål
- Forstå gradbøyning f. eks. mindre, kortere lengre, størst

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Holde og bruke saks riktig
- Kaste og ta imot ball
- Kle på seg selv
- Forstå hvorfor håndvask er viktig
- Være med å tilberede mat
- Smake på nye smaker og spise det meste som blir servert

Kunst, kultur og kreativitet:

- Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede ved bruk av ulike formingsmateriell.
- Blande primærfarger til nye farger
- Bli kjent med litteratur, ulike forfattere og sjangre
- Få kjennskap til kjente kunstnere, personer
- Bli kjent med digitale medier: Ipad, Pc, printer, foto, i formidling av kunst og kultur.
- Kjenne navn på orff-instrumenter og bruke dem i musikkaktivitet

Natur, miljø og teknologi:

- Bruke alle naturlekeplassene, orientere seg ute, velge hvor turen skal gå
- Ferdes varsomt, ikke knekke friske greiner, ta hensyn til insekter, fugler- og dyreliv
- Kunne navn på flere vekster og dyr, f.eks. eikenøtter, brennensesle, hakkespett,
- Oppleve og utforske naturfenomener og fysiske lover.
- Bruke beebot til enkel koding, skrive og spille enkle spill på PC

Antall, rom og form:

- kjennskap til tallrekken 1—10, tallbegrep til 5, spille spill med terning, finne par, systematisere etter farger, størrelser,
- Kopiere og lage enkel figurer og mønstre med perler eller tegning
- Erfare størrelser og sammenligner disse
- Bli kjent med geometriske former

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse, se også sosial kompetanse)

- Utvikle toleranse og aksept for hverandres forskjellighet; kjønn, språk, kropp, kultur
- Tørre å bryte kjønnsstereotypene
- Sette ord på følelser og meninger, reflektere og undre seg i en større gruppe
- Ta med andre i egen lek, spille videre på andres ideer, øve på å stoppe seg selv
- Kan si noe om hva som skjedde i en konflikt
- Økende deltakelse i og forståelse for hvorfor vi feirer høytider, fester og tradisjoner

Nærmiljø og samfunn:

- Oppleve kulturelle arrangementer, f.eks. teater, kino, konsert, kirkebesøk
- Besøke ulike arenaer: Mosserødhjemmet, (Se Livsglede) bibliotek, kirken, Hjertnes

POGRESJONSPLAN FOR 5-6 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon språk og tekst:

- Kunne sanger, rim og regler, klappe stavelser i ord, fortelle vitser og gåter,
- Lytte ut førstelyden i navnet sitt, skrive navnet i store bokstaver, kjennskap til alfabetet
- Vite forskjell på det som har hendt-og skal hende,
- Kunne huske og gjenfortelle hendelser og opplevelser med god sammenheng, med begynnelse, handling og avslutning
- Lytte til høytlesning uten bilder. Bli kjent med leseretning, boka har ord, setninger, sider og kapitler

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Hoppe høyde, lengde, balansere, stå på ett bein klatre med tau i små fjellskrenter
- Ha et godt etablert blyantgrep, farge innenfor strekene,
- Spikke med speiderkniv, Gå på toalettet og tørke seg selv
- Mestres av og påkledning selv, holde orden på egne ting: Hylla og skuffen,
- Begynnende forståelse for betydningen av sunt kosthold
- Tørre å smake på ukjent mat
- Under veiledning og i samarbeid med andre lage enkle matretter

Kunst, kultur og kreativitet:

- Utforske og undre seg over ulike kunstneriske uttrykksformer; maling, plastiske materialer, papir og tre, Musikk, sang drama.
- Kunne utføre en formingsoppgave
- Bruke digitale medier: PC, Ipad, Beebot, foto, skrive med veiledning

Natur, miljø og teknologi:

- Erfare hvordan teknikk kan brukes i leken, tenke ut framgangsmåter i bygge-lek
- Bruke Beebot til enkel koding
- Planlegge turmål og innhold, prøve å orientere seg med enkelt kart og finne retning
- Reflektere over egne handlinger når vi ferdes i naturen, ta hensyn til planter og dyr
- Begynnende forståelse av miljøvern, resirkulering og kompost
- Få kunnskap om vår gjensidige avhengighet i naturens kretsløp og økologiske systemet
- Vite hvor ulike råvarer kommer fra, gjennom tema «Mat sanser og matkultur»

Antall, rom og form:

- Bruke begrepene for forhold mellom størrelser, vise hva som er i midten, først og sist
- Dekke bord en til en korrespondanse; opp til fem,
- Bruke Numicon brikker: mønster, symmetri, tallforståelse kople par, tallbegrep til 10, rekkefølge, form, gjøre erfaringer med enkel addisjon og subtraksjon
- Dele i halv og kvart, spiller brettspill med brikker og terninger.

Etikk, religion og filosofi. (livsmestring og helse)

- Inkluderer hverandre uavhengig av kjønn, kropp, språk, tro og kultur og egenskaper
- Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier som: forskjell på mitt og ditt, være hjelpsom, lære høflighet og bordskikk, se hvordan egne handlinger virker på andre
- Finne løsninger på konflikt: komme til enighet, kjennskap til demokrati

Nærmiljø og samfunn

- Bli kjent med samene som Norges urbefolkning,
- Bli kjent med historiske steder som Midtås, høre om Hvalfangst
- Få en forståelse av at Norge er en del av verden
- Oppleve kulturelle arrangementer, f.eks. teater, kino, konsert, kirkebesøk

BARNAS MEDVIRKNING:

«Barna skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger»
(Bh.loven. §1.2 ledd)

De yngste barnas innflytelse er avhengig av personalets evne til å lese og tolke deres kroppslige uttrykk. Eldre barn som kan uttrykke seg språklig, får økt mulighet til å påvirke hverdagen med hva, hvem og hvor de vil leke, samt deltakelse i planlegging.

Plan for vurdering sammen med barna.

HOVEDMÅL: Barnas erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet som en del av deres medvirkning i sin hverdag.

Mål for personalet:

- "Lese" og tolke barnas uttrykk og kroppsspråk for at de skal ha mulighet til å engasjere seg og ta egne valg.
- Skrive ned barnas kommentarer og refleksjoner.
- Bruke barnas kommentarer og refleksjoner som dokumentasjon når barna selv skal vurdere innholdet i barnehagen.
- Jevnlig levere dokumentasjoner og refleksjoner hjem.

Vi bruker prosjektarbeid som sentral arbeidsmåte.

Vi tar utgangspunkt i barnas interesser. I denne prosessen er barnas medvirkning viktig.

Gjennom observasjon, dokumentasjon og refleksjon skapes nye ideer og interesser, og produktene blir til underveis.

Personalet er nysgjerrig på, åpne for og opptatt av barnas interesser, ytringer og uttrykk. Med dette ivaretas også progresjon i tilbudet til barna.

Vi har laget mal for prosjektplaner, som vi bruker til å dokumentere arbeidet med små og store prosjekter. Den inneholder alle - eller noen av disse punktene:

- * Hovedmål
- * Begrunnelse
- * Observasjon av barns interesser og behov
- * Barns medvirkning; Uttrykksmåter, samtaler,
- * Foreldres medvirkning
- * Hvordan dokumentasjonen benyttes i planleggingen
- * Fagområdene i prosjektet, mål
- * Metoder vi velger
- * Ansvarsfordeling
- * Systematisk vurdering
- * Utvikling videre
- * Personalets felles refleksjoner
- * Sluttvurdering.

DEL I. Kap. 1. En lærende organisasjon. Medvirkning, likeverd, likestilling. Foreldrenes medvirkning

Pedagogene har ansvar for å sette mål i f.h.t fagområdene og progresjonsplanene.

Våre fokusområder er rammen rundt arbeidet.

Prosjektplanene og dokumentasjonene vil foreldrene få hjem i form av "Foreldrebreve" fra alle gruppene, på mail eller via vår hjemmeside. www.mokollen.no (tilgjengelig ved foreldrenes personlige passord.)

Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

(Rpl. s.10)

Mål for personalet:

- Arbeide bevisst med holdninger gjennom bevisste handlinger i hverdagen. Gi bekreftelse ved å vise interesse for barnets egenskaper, ikke bare ytre; tøff, søt, klær, pynt
 - Gi positive tilbakemeldinger på positiv atferd
 - Hjelp barna å sortere følelser
 - Utfordre typisk kjønnsstigmatiserende lek, med å: F. eks. introdusere omsorgsfull actionman-figurer og modige action-dokker. Vi ønsker å stimulere barna til å våge å øve på;
- Guttene: Fin motorikk og sosiale ferdigheter,
Jentene: grovmotorikk og selvbevissthet.

FORELDRENE MEDVIRKNING:

Foreldrene skal ha en reell innflytelse på vurderingsprosessen:

Vi utarbeider dette sammen i forbindelse med tema:

Familiedeltakelse. Foreldrene i S.U. er med og planlegger dette.

S.U. fastsetter hvert år Årets plan, - og Credo når det revideres.

En større brukerundersøkelse gjennomføres hvert år.

Dette forplikter barnehagen til å gjøre nødvendige tiltak, på bakgrunn av denne.

FUB: Det norske foreldreutvalget for barnehager, skal sikre at foreldrenes stemme blir hørt i barnehagesaker. Les mer på www.fubhg.no

DEL I. Kap. 1. En lærende organisasjon. Medvirkning, likeverd, likestilling. Foreldrenes medvirkning

Fargeuke i Mokollen barnehage.

«Farger er forskjellige, det er vi også. Jeg er stolt av å være meg. Vi er alle like viktige.»

Vi har valgt vi å ha en felles paraply for fargeuka, som vi jobber ulikt med etter interesser og alder. Alle har aktiviteter med fargerike temaer, og vi avslutter det med en fargefest i slutten av uka. *«Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.»* Rammeplanen (2027), s.9 Ved å bidra til at alle barn føler seg sett og føler at de har en plass i fellesskapet, vil det på sikt skape gode enkeltindivider som også tar hensyn til hverandre.

Fargene er et fint utgangspunkt for mye god prat rundt hva som er likt og ulikt, og hvorfor det er sånn. Det meste er selvfølgelig og naturlig for barn så lenge de får en forklaring som de forstår. At en voksen ser rar ut fordi håret er blitt klippet kort eller hvor vannet i rørene blir av, og helt enkle sammenligninger som hvorfor det er forskjell på min og din kropp.

Vi skal gi alle barn like muligheter til å bli sett og hørt, og oppmuntre til å delta i alle aktiviteter i barnehagen. Rammeplanen sier at vi skal bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn, samt synliggjøre et mangfold av familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen. Vi skal fremme likeverd og likestilling i alt arbeidet vi gjør, og dermed motvirke diskriminering. Det er mange ulike sammensetninger av en familie i dagens samfunn. Gjennom å synliggjøre og snakke om barnas familier på en naturlig måte bidrar vi til økt forståelse for hverandre. Dette gjør vi blant annet når vi arrangerer den Internasjonale Kulturuka se side 24.

Likeverd og likestilling er grunnleggende verdier som barnehagen skal fremme på en naturlig måte, med mål om at barna skal tilegne seg gode holdninger som gjør at de kan møte alle mennesker med respekt for deres liv, selv om de er forskjellige fra en selv. Vi bevisstgjør alle på at de kan være seg selv, ha de interessene de ønsker og ikke de andre syns passer oss.

Det betyr ikke at vi skal behandle alle likt eller at alle skal være like, men at alle barn skal få de samme mulighetene. Noen må utfordres og støttes, andre må få hjelp til å la andre slippe til. Det er mange forskjellige måter å være gutter og jenter på. Jenter og gutter er ofte forskjellig når det kommer til interesser, lek og adferd. Men heller ikke alltid, det er store individuelle forskjeller. Noen jenter liker bedre å løpe, mens noen gutter liker bedre å lese. Det er vår jobb å sikre at gutter og jenter får like muligheter i barnehagen og føle at de er like mye verdt, uavhengig av kjønn. Dette forsøker vi å sikre ved å være delaktige og engasjerte voksne som skaper gode relasjoner, får med oss interesser og som har et trygt fang ved behov. Vi jobber med det hver dag, hele året, og dette er en naturlig god mulighet for barnehagen til å rette søkelyset litt ekstra mot dette i form av en markering som fargeuke.

Fargefesten er en avslutning på en fargerik og morsom uke, med mye læring, mestring og sanseopplevelser. På festen kler vi oss alle i fargerike klær, vi har diskotek, såpebobler og ansiktsmaling ute. Vi serverer fargerik mat; på menyen står det taco, med all slags tilbehør i forskjellige farger.

DEL I. Kap. 1. En lærende organisasjon. Medvirkning, likeverd, likestilling. Foreldrenes medvirkning

**Vi samarbeider med foreldrene rundt hvert enkelt barn.
Vi har foreldresamtaler og foreldremøter 2 ganger pr. år og dialog via KID-plan ukentlig, og ellers avtaler vi samtaler ved behov.**

I Mokollen har vi kulturelt mangfold, og vi ønsker å møte alle familier åpent og positivt.

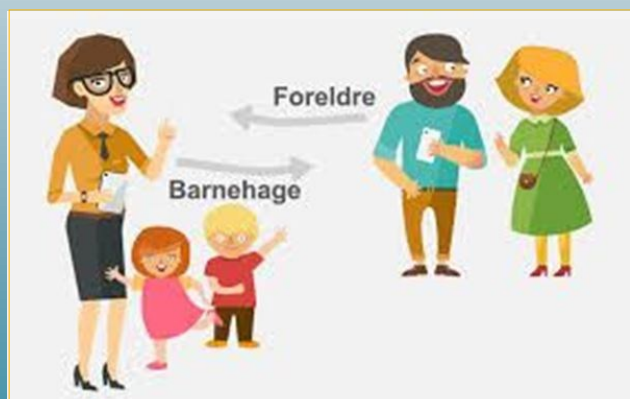
Personalet skal:

- Anerkjenne og forstå alle foreldrenes situasjon – også med de som har norsk kulturell bakgrunn.
- Bidra til at alle barn og foreldre får stå fram med sine individuelle karakteristika og oppfatninger i vår inkluderende barnehage uavhengig av etnisitet, kultur, eller språk.
- Formidle sine kunnskaper til flerspråklige familier uten å krenke deres verdier og holdninger.

I møtet med flerspråklige har personalet i barnehagen et særlig ansvar for at foreldrene har mulighet til å medvirke, forstå og gjøre seg forstått i barnehagen.

Vi har tiltak som sikrer at foreldrene:

- Forstår hva som foregår i barnehagen
- Kan ta imot informasjon
- Mulighet til å formidle sine tanker om barnehagen og sitt barns forutsetninger og behov.
- Foreldrene må få informasjon på et språk de behersker.
Vi bruker tolk eller tospråklige ansatte.
- Dialog om forventninger kan oppklare misforståelser.

Internasjonal kulturuke i Mokollen barnehage

I Mokollen har vi en rik variasjon av etniske nasjonaliteter, religioner, livssyn, tradisjoner og ulike kulturer, både hos barn, foreldre og personalet. Vi i Mokollen ønsker å gi alle barn og familier muligheten til å vise frem sine kulturer og tradisjoner ved å ha en internasjonal kulturuke. Høsten 2023 hadde vi for første gang **Den Internasjonale kulturuka** i Mokollen barnehage. Dette var en stor suksess, mye takket være alle familiene som var med å bidra. Vi valgte derfor å videreføre dette. Det å få vise frem noe fra sin egen kultur, religion, livssyn eller tradisjon kan bidra til at barna opplever at den jeg er, og hvor jeg kommer fra er noe å være stolt over. Det er noe vi alltid ønsker å jobbe for.

Høsten 2024 kom det enda flere bidrag, og vi opplever at dette blir for stort til kun å bruke en dag på. Vi har derfor valgt å kalle det for den Internasjonale kulturuka. Vi inviterer alle familier til å komme med sitt bidrag, det gjelder både de ulike kulturene og tradisjonene vi har i Norge og i de andre ulike hjemlandene og kulturene som er representert i Mokollen barnehage. Den Internasjonale kulturuka avsluttes med en fest hvor vi har en fellessamling og spiser en typisk norsk rett, i tillegg til masse deilig mat fra ulike deler av verden, som de ulike familiene i Mokollen bidrar med.

Det er viktig for oss at dette ikke bare blir en festuke, men at leker, sanger og andre ting vi lærer oss, blir en del av vår felles Mokollen kultur. Vi ønsker å være en barnehage hvor vårt mangfold er synlig i barnehagen.

DEL I: Kap. 2

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Starten på barnehagelivet

Starten på barnehagelivet:

- Tilvenning
- Tilknytning

Et godt psykososialt barnehagemiljø

- Selvregulering
- Sosial kompetanse
- Konfliktløsningsmodellen

DEL I. Kap. 2 Et godt psykososialt barnehagemiljø.

VELKOMMEN TIL MOKOLLEN BARNEHAGE!

Kap. 2: STARTEN PÅ BARNEHAGELIVET:

- Om overgangen når barnet begynner i barnehagen:
- Tilvenning: Å bli kjent og trygg
- Trygg tilknytning.

Overgang. Når barna begynner på ny gruppe og nytt team.

Barna bytter barnegruppe på høsten. Da følger vennene med, men gruppenavnet endres. Det er også en større overgang fra småbarn til storebarnsteam fordi bemanningen er større på småbarn enn hos store barn. Alle tilknytningspersonene kan derfor ikke følge med over, men vi tilstreber at noen gjør det, som oftest er det pedagogisk leder som følger gruppa. Barna forberedes på endringen og vi inviterer til foreldretreff på de nye gruppene og rommene i løpet av de første ukene. Mokollen er en helhetsbarnehage, alle barn blir kjent med voksne og barn på hele teamet og gjerne de andre også. Alle barn angår alle voksne. Dette bidrar til at overgangen til ny gruppe ikke blir så stor for barna.

DEL I Kap. 2. Et godt psykososialt barnehagemiljø

Tilvenning, tilknytning

HOVEDMÅL for tilvenningen:

Er å bli trygg, og bli kjent med de andre barna, personalet og barnehagen.

De nye barna møter mange utfordringer: Mange nye mennesker å forholde seg til, både barn og voksne. Og å være lenge uten foreldrene tilstede- kanskje for aller første gang. Foreldrene bør bruke god tid sammen med barnet i barnehagen de første dagene, slik at barnet blir kjent med en i personalet, før det må være uten foreldre. La avskjeden være kort. Hvis dere har bestemt dere for å gå, så gi beskjed til en voksen som kan være sammen med barnet ditt, og gi barnet tro på at det vil greie seg uten deg. Adskillelse er vanskelig. Er dere usikre på om barnet har det bra etter at du har gått, så ring barnehagens mobil: 91 61 49 68 eller til telefon nr. til barnets gruppe.

Vi inviterer til foreldremøte for nye barn, og avtaler foreldresamtale like etter oppstart, slik at vi kan bli bedre kjent.

Delmål:

- Barnet opplever anerkjennelse for hvordan de føler og bekreftelse på at det er ok, selv om de synes det er vanskelig å være uten foreldre i Barnehagen.
- Barnet får være i følelsen sin før vi avleder og hjelper barnet videre.
- Barnet opplever korte avskjeder, slik at de ikke blir usikre på hva foreldrene vil.

Tegn:

- Barnet mestrer å være i barnehagen.
- Barnet tar kontakt med de voksne.
- Barnet viser glede og gjenkjennelse når de møter de andre barna.
- Barnet kjenner de andres navn og finner noen å leke med.
- Barnet spiser og eventuelt sover godt i barnehagen.

Mål for personalet:

- Anerkjenner og bekrefter barnas følelser.
- Trygger dem på at foreldrene kommer tilbake.
- Støtter barna i kontakten med andre og hjelper dem til å bli kjent med lokalene, lekene og rutinene.
- Er lydhøre for foreldrenes bekymring.
- Er imøtekomende overfor foreldrenes ønsker og behov.

Trygg tilknytning er livsviktig for personlighetsdannelsen og selvpoppfatningen, og dermed opplevelsen av å mestre livet.

Barns viktigste behov er å føle seg verdifull.

Små barn er helt overlatt til de voksnes måte å møte barnet på, speile dem, oppmuntre dem, trøste, forklare barnet hva det føler, bekrefte, anerkjenne og oppmuntre.

Trygg tilknytning er et sterkt emosjonelt bånd mellom barn og foreldre.

Emosjonell trygghet kan beskrives som en tilstand hvor barnet kjenner en indre ro, har fravær av stress og ubehag.

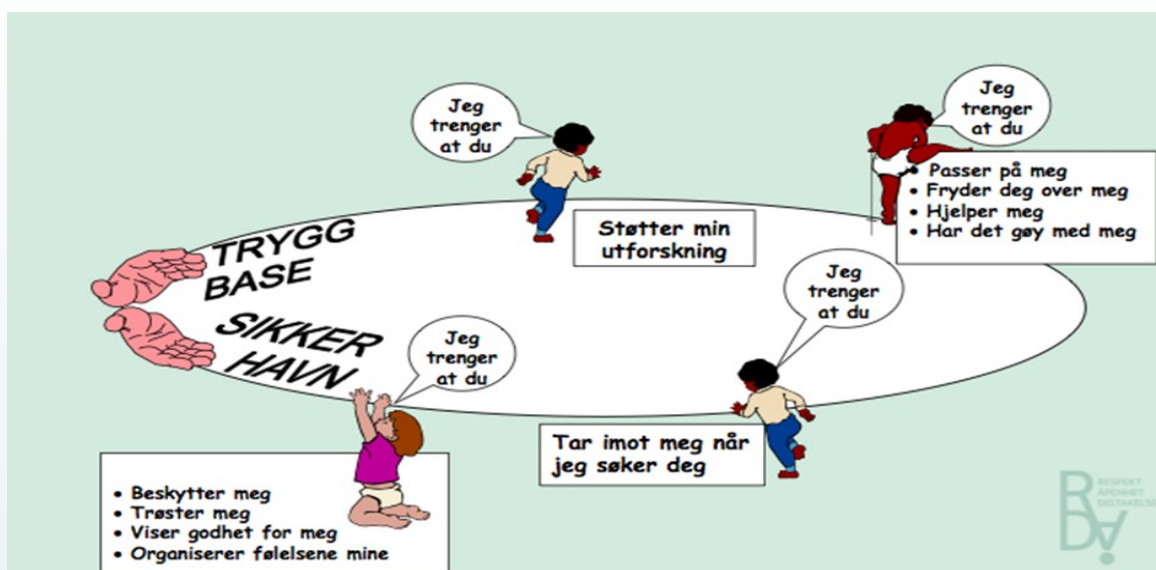
Det tidlige gode samspillet mellom foreldre og barn har betydning for barnets evne til sosialt samspill, for evnen til lek, og det styrker barnets psykiske immunforsvar og er også med på å forebygge lærevansker. Barn utvikler seg gjennom relasjon til andre, så kvaliteten på tilknytningen er avgjørende for hvordan vi er i relasjon til andre gjennom livet.

Barnehagepersonalet har en komplementerende rolle i tillegg til foreldrene, som «den trygge basen».

Når «den trygge basen» er der, tør barnet utforske verden.

Nysgjerrigheten driver barnet fremover til stadig ny mestring og glede over livet. De voksne oppmuntrer og støtter barnets utforskning.

Barnet får styrket sin selvfølelse, selvstendighet, lærer autonomi (rett til å bestemme over seg selv og kroppen sin).

Mål for personalet:

- Se barnets behov, hva det trenger nå.
Hvordan jeg kan hjelpe og oppmuntre best, for å støtte barnet.
- Passe på barnet i utforskningsprosessen sin, slik at de vet at de er trygge.
- Glede oss sammen med dem og over dem.

Når barnet for eksempel blir trøtt, er sulten eller faller og slår seg litt, så skurr noen barn opp volumet for å bli hørt/sett. Noen barn skurr på "alarmen" med en gang, fordi små barn ikke har lært å organisere følelsene sine enda;

De trenger å få følelsene sine forklart, bli bekreftet og å få anerkjennelse for det de føler.

Barnet har da kanskje behov for noe annet enn oppmuntring. Barnet snur seg, søker en trygg havn, eller kanskje bare øyekontakt for å få bekreftelse på at det er sett og at «verden» er trygg. Da må vi være der for barnet. Barn som blir raskt og mye avledet, lærer at de må håndtere følelsene sine selv, og det fører til stress i barnekroppen.

Noen barn gir ikke tydelige signaler på hvordan de har det. En grunn kan være at situasjonene ikke gir rom for direkte uttrykk, kanskje vet ikke barnet hva det føler.

Målet er å beskytte, trøste og organisere barnets følelser.

– så barnet igjen kan bli trygg på å gå «ut i verden».
På den måten lærer barnet noe om hvordan kontakt med andre kan erfares og oppnås. Barnet «lader batteriene» hos den voksne til ny utforsking.

Hvert barn skal ha en tilknytningsperson i oppstartsfasen.
Hverdagen blir mer forutsigbar for både barn og foreldre og dette skaper igjen trygghet.

Nye barn og foreldre blir invitert på flere besøk i barnehagen på forsommeren i ukene før barnehagen stenger, slik at vi kan bli litt kjent med hverandre før barnehageoppstart i august. Dette avtales med hver enkelt.

DEL I: Kap. 2. Et godt psykososialt barnehagemiljø

Tilvenning, trygg tilknytning

Tegn på trygg tilknytning:

- Barnet søker trøst og vil ta imot trøst.
- Barnet lener kroppen inn mot den voksne og blir rolig.
- Barnet ber om hjelp når det trenger det.
- Barnet tåler stress bedre.
- Barnet har stort sett godt humør og liker å ha voksne rundt seg.
- Barnet takler greit overgangssituasjoner.
- Når barnet kommer til barnehagen viser det generelt positive følelser overfor trygge voksne.

Tilknytningspersonalet kjennetegnes av:

- Å være "større" enn barnet for at barnet skal føle seg trygt. Det betyr at vi må ta grep, planlegge, forberede og ta kontroll over situasjonene.
- Å være "sterkere" enn barnet. Det er godt for et barn å bli båret og grunnleggende å kjenne at noen er så sterke at de kan beskytte barnet.
- Å være psykisk i balanse. Ellers kjenner barn seg utrygge.
- Å være klokere. Barn trenger voksne som forstår mer enn dem selv, som kan forklare hva som skjer rundt dem og hva som skjermer dem. Da blir barnet kjent med seg selv og sine følelser.
- Å være god. Vi må bevare godheten for barnet selv i de situasjonene hvor vi må sette grenser og ta tak.
- Og når det er mulig, følge barnets behov.

DEL 1. Kap. 3.

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Plan for Et godt psykososialt miljø, fra Sandefjord kommune

- Å kjenne egne følelser: «Kompisdokka», Grønne tanker-glade barn
- Selvregulering
- Sosial kompetanse

SOSIAL KOMPETANSE

Krever også emosjonell kompetanse.

Å utvikle sosial kompetanse er å utvikle ferdigheter barn trenger for å handle kompetent i en sosial sammenheng. (Elliot og Gresham)

Balansen mellom omtanken for andre og å ivareta seg selv er kjernen. Komponentene er:
***Samarbeid *Selvhevdelse *Selvregulering (selvkontroll) *Empati *ansvarlighet.**

DEL I. Kap.2. Et godt psykososialt barnehagemiljø

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGE MILJØ:

Handler om å forstå og håndtere egne og andres følelser. Vi må skape et miljø der alle kan kjenne seg trygge og der de kan utvikle en god selvfølelse. Se også s 6-9 og 51.

Fra "Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø" (Sandefjord kommune):

«Barnehagen har en omsorgsplikt etter barnehageloven §1 og § 41-43, som innebærer å håndtere krenkelser og mobbing. Krenkelser er et samlebegrep for ord eller handlinger som oppleves negativt.»

"Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet (Lund, 2015 s.45)."

Personalet skal:

- Ha fokus på barnas positive sider og egenskaper.
- Prøve å se hva som ligger bak handling eller ytring.
- Ikke ignorere, avvise eller favorisere barn.
- Si fra, stoppe og beskytte barn mot voksne eller andre barn som krenker eller mobber.

Foreldrene har ansvar for å:

- Snakke positivt hjemme om barnehagen, de ansatte og alle barna.
- Hilse på alle barn og voksne i barnehagen.
- Melde fra dersom de ser eller opplever mobberelatert atferd blant barna eller fra voksne.
- Gi tilbakemelding til barnehagen om barnets trivsel og opplevelser.
- Følge opp informasjon og bidra til et tett og godt samarbeid med barnehagen.

Vi har en plan for hvordan vi avdekker og følger opp mobbing og krenkelser om det oppstår.

Barn er avhengige av at vi tar deres subjektive opplevelse på alvor og viser vilje til å handle til beste for alle. Barn trenger voksne som både regulerer og korrigerer, og samtidig møter alle med respekt og toleranse. Det er alltid de voksnes ansvar å forebygge og stoppe mobbing.

Vi mener at betegnelsene "mobber" og "mobbeoffer" raskt er stigmatiserende og lite konstruktivt når vi skal arbeide for at

Barna skal:

- Lære å ta hensyn til hverandre
- At egne ønsker ikke alltid kan oppfylles
- Leke og løse konflikter på en adekvat måte.

DEL I: Kap. 2.

Et godt psykososialt barnehagemiljø. Selvregulering

Selvregulering: Evne til å roe seg selv.

Mål for barnet:

- Å kjenne egne følelser, lære seg at de kan deles med andre og at alle følelser er ok.

Mål for personalet når vi skal hjelpe barn å organisere følelser:

- Gjette oss til hvordan barnet har det inne i seg.
- Sette ord på det vi tror barnet føler.
- Tåle barnets følelser og være der sammen med barnet.
- Minne seg selv på at samme hva barnet føler, så trenger barnet oss.
- Å være den voksne som er den sterke, den kloke og den gode, den som tar ledelsen.

SOSIAL OG
EMOSJONELL
TRENING FOR ALLE BARN:

PSYKOLOGISK
FØRSTEHJELP: Grønne
tanker-Glade barn

"Kompisdokka" og "Grønne tanker-glade barn" er blant hjelpemidlene vi bruker for å snakke med barna om følelser og hvordan de kan håndtere egne følelser.

Dokkene gjør det lett å prate om hvordan man føler seg og opplever ulike situasjoner og relasjoner.

Kompis-dokkene (Friendly-dockan):

Er en dokke med seks ulike følelser: Glad, Sint, Redd, Trist, Sur og rolig. De første fire er grunnfølelser. Mens sur og rolig er mer en tilstand. De røde og grønne bamsene representerer vonde og gode følelser. Barn trenger bekreftelse og hjelp til å sette ord på følelsene. Dette gir barna trygghet og rusten dem for livets motgang og innebærer å håndtere vanskelige følelser.

Vi bruker disse hjelpemidlene i varierende grad og etter behov, i de ulike gruppene. Vi benytter oss også av andre aktuelle bøker og annet materiell. Bland annet «Felix har følelser».

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Gjennom prosjektarbeid, og i hverdagslivet vil vi ha fokus på å øke barnas sosiale kompetanse.

Vi har spesielt fokus på å være nære barna når vi gir beskjeder og å gi positiv oppmerksomhet istedenfor å si "nei".

Når vi må korrigere, er vi oppmerksomme på at:

- * Barn trenger forberedelser før forandringer.
- * Barn trenger å se sammenheng mellom det de gjør og hva det fører til.
- * Det vondeste for barn er når vi forventer at det kan ting det ikke har forutsetninger for.
- * Barnet må få en respons det forstår
- * At vi som voksne kan romme følelsene deres
- * At vi møter dem med forståelse
- * Vi vil være tydelig uten å bruke makt eller være krenkende!

Krenker vi, øker avstanden mellom oss og barnet - og det er jo motsatt av hva vi vil oppnå!

Det gjelder å reagere mildest mulig i alle situasjoner.

KONFLIKTLØSNINGSMODELLEN ICPS

I konflikter mellom barn hjelper personalet til ved å bruke hele, eller deler av denne, etter situasjon, barns modenhet og alder. De yngste; kanskje bare pkt. 1.

- 1. Klargjøring av problemet:** Hva skjedde? Hvordan skjedde det?
- 2. Forslag til løsninger:** Hva kan vi gjøre isteden? Alle komme til ordet, den voksne er støttende, men ikke løse situasjonen for barna.
- 3. Vurdere løsningsforslagene:** Voksen hjelpe barna til å se. Er det rettferdig? Er det sikkert? Vil det fungere?
- 4. Valg av løsning: Er det greit for deg?** Hva og hvordan kan vi leke videre? Alle får hjelp til å holde sin del av avtalen.
- 5. Evaluering:** Noen ganger er barna så ivrige etter å komme videre i leken at de bare vil ha en rask løsning. Eller at løsningen gir seg selv, bare barna får stoppet opp og tenkt seg om. Det er viktig å sette ord på barnas følelser og så gå videre med en løsning—og helst da barnas egen!

DEL I Kap. 4.

FOKUSOMRÅDENE VÅRE.

Innholdet som vi, sammen med barna, velger å være opptatt av, velges fra fokusområdene. Fagområdene fra Rammeplan knyttes til, og vi sjekker progresjonsplanen og slik sørger vi for å følge med på barnas utvikling gjennom barnehagetiden.

- Kommunikasjon, Språk og tekst
- Tett på Realfag:
- Antall rom og form
- Naturglede
- Mat, sanser og matkultur.
- Kropp, bevegelse, mat og helse.
- Livsgledebarnehage

DEL I: Kap. 4.

Fokusområdene våre

Fagområdet:

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.

Vi har også satt inn en liten plan for arbeid med flerspråklige barn. Disse barna omfattes selvfølgelig av hele planen og mange av metodene er felles for norskspråklige og flerspråklige barn, spesielt for de yngste barna, så mye vil vi gjøre sammen.

Det lages likevel konkrete planer for de flerspråklige barna på hver gruppe. Disse evalueres på gruppemøter jevnlig, og vi har kartleggingsverktøy vi benytter oss av.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Mål og aktiviteter tilpasses barnas språknivå. Vi er opptatt av å gi barna et godt språkmiljø.

Derfor har vi:

- Daglige språksamlinger i gruppene:
Vi leker med lydsiden av språket, bevissthet om språkets form. Vi leker med innholdssiden av språket: Begreper og ordforråd. Vi samtaler om tekst, bilder og ting vi kan undre oss over.
- De eldre barna får erfaringer med IKT gjennom bruk av internett til oppslag/opplysninger, bruke IPAD og PC med pedagogiske spill og mulighet til å uttrykke seg gjennom skriftspråket; Skrive bokstaver og enkle tekster med tastaturet bl.a. i prosjektarbeidet.
- På Språkrommet vårt har vi Lesegrupper.
- "Felles samling" hver 4. fredag med fokus på drama, fortelling, film, sangleker.
- Vi har "Filosofiske samtaler", f.eks. i prosjektarbeid, hvor vi oppmuntrer barna til å tenke høyt over mulige svar på vriene spørsmål, og hvor voksne er åpne for barnas undringer, innspill og svar.
- I lek og aktiviteter, ute og inne legger vi til rette for språklek, f.eks. lekeskriving og lekelesning.
- Personalet er nærværende samtalepartnere.

SPRÅKLIG MANGFOLD:

Språkstimulering er et av barnehagens viktigste oppgaver både for barn med norsk som første språk og flerspråklige barn.

Flerspråklige barn har et morsmål som er forskjellig fra norsk. Dette første språket, læres først og er nærmest barnets følelser og identitet. For å unngå at barna mister førstespråket, er det viktig at barna får bruke og høre førstespråket sitt hjemme.

Et rikt og godt språkmiljø for alle barn, omfatter både fysiske, estetiske og verbale uttrykk.

Personalet skal:

- Bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen.
- Støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål (første språk), samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norskspråklige kompetanse (Rpl.s. 24)

Å lære seg språk handler for alle barn, om å både tilegne seg ord og grammatikk, og om hvordan språket brukes i ulike sammenhenger. (Lingvistisk og pragmatisk kompetanse (Gjæver 2014).

Tegn på denne kompetansen hos barna:

- Forhandler i lek.
- Får andre til å le.
- Stiller spørsmål for å få det slik de vil, eller det de vil oppnå.
- Uttrykker ønsker og behov.

Derfor:

- Lærer vi barna enkle uttrykk for å få innpass i lek.
 - Tilrettelegger vi for lek som er preget av gjentakende handlinger, som f.eks. butikklek, familielek og regelleker.
 - Oppmuntrer vi foreldrene til å bruke førstespråket aktivt i samspill med barna hjemme: Leser, synger og forteller.
 - Lærer vi oss noen ord på barnas språk.
 - Gir vi nok omsorg og tett oppfølging.
 - Setter vi ord på alt som skjer rundt barnet
 - Støtter vi barnet i å bruke førstespråket i lek og i å lære enkeltord og formulert tale i uttrykk, spørsmål og svar, som gjør det enklere å komme i kontakt med andre: «Hei, Ha det, Vil du leke med meg?»
- Etter hvert vil barnet formulere hele setninger, men kanskje fremdeles forenkle setningsstrukturen. Den kan være helt forskjellig fra barnets førstespråk.

Det er fint å være oppmerksom på tre strategier for å lære et nytt språk:

- Late som man forstår det som skjer, selv om man ikke forstår så mye. Gjennom blikk, smil og kroppsspråk signaliserer barnet deltakelse.
- Gjette eller anta ut fra situasjonen hva andre kan ha sagt.
- Se etter gjentakende mønster i det de hører og danne seg en mening om hva som sies.

Barn har ofte ulike ordforråd i første og andre språket, fordi de bruker språkene sine i ulike sammenhenger. For å bli forstått kan barnet ta i bruk ord fra ulike språk i samme setning; språkblanding – som er en naturlig del av deres språkutvikling.

Personalet skal:

- Arbeide for at andrespråket ikke erstatter førstespråket. Derfor er det viktig å oppfordre foreldre til å bruke dette så mye som mulig.
- Tilrettelegge for barnets behov for allsidig utvikling, ved å legge vekt på leken med andre barn.
- Oppmuntre barna til å bruke førstespråket sitt i barnehagen, da det ikke hemmer innlæring av andrespråket! Barnet må få være sammen med barn fra samme språkgruppe, hvis mulig.
- Passe på at innholdet i språkgrupper ikke er løsrevet, men henge godt sammen med innholdet ellers i gruppa, slik kan det hjelpe barnet til å delta i felles aktiviteter.

I flerspråklig arbeid:

- Kartlegge språkmiljø
- Anvende de ulike språkene daglig
- Bygge bro mellom barnehage og hjem
- Ha aktiviteter som åpner for verden utenfor

Bruke sanger, rim og regler:

I samarbeid med familiene bruker vi sanger, rim og regler på ulike språk som er representert i barnegruppene.

Mål:

Hele barnegruppa synger/hører sanger som synges hjemme hos mamma og pappa

Bruke bøker, fortellinger og skrift:

Vi har ulike alfabeter på veggen

Vi bruker bøker på ulike språk, foreldre kan lese inn, og vi kan bruke lydfilen i barnehagen, eller vi bruker materiellet: Polyino

Personalet inkluderer familiene i dette arbeidet.

DEL I Kap. 4. Fokusområdene våre.

Kap. 3: «TETT PÅ REALFAG»

- Naturglede
- Kart over naturlekeplassene i Mokollen

Fagområder:

- Antall, rom og form,
- Natur, miljø og teknologi.
- derfor omfatter dette også fokusområdet Naturglede.

**DEL I: Kap. 4. Fokusområdene våre.
Tett på realfag**

«Barn er vitebegjærlige fra de er små!»

Realfagskompetanse i tidlig alder kan føre til at færre barn strever med realfag senere (ref. M.H. s.3)

Realfag i barnehagen handler om å utforske og undre seg over verden omkring oss, å forstå sammenhenger og å løse problemer.

Forskning viser at å jobbe med realfag i barnehagealder kan ha betydning for barns kognitive og språklige utvikling.

Å jobbe med realfag i barnehagen har verdi i seg selv; Vi vekker barns nysgjerrighet og glede. Dette handler om lek og utforsking. Realfag finnes overalt og personalet i barnehagen trenger ikke alltid å ha de rette svarene, kanskje vi sammen kan finne ut av det?

Vi vil at realfag skal ha en naturlig plass i hverdagen vår, både i hverdagssituasjoner, spontane øyeblikk og i de planlagte aktivitetene. Engasjerte voksne gir interesserte barn!

Vi har et lite "Forskerrom" som alle gruppene kan bruke.

Hovedmål for barna:

Oppdage og utforske realfag.

Delmål:

- Utvikle interesse og forståelse for grunnleggende realfaglige begreper.
 - Oppleve matematikkglede og få erfaring med matematiske problemer.
 - Oppleve, utforske og eksperimentere med naturens mangfold og naturfenomener.
- (se også fokusområde naturglede s. 43.)

Mål for personalet:

- Å få tak i undringen til barna.
- Gi realfag større plass i hverdagslivet og
- Øke sin motivasjon, interesse og realfagskompetanse

Vi bruker realfagsbegreper slik at det blir en naturlig del av barnas språk.

Vi leker med tall, sortering, preposisjoner, størrelser, måling o.s.v. I spontane situasjoner snakker vi f. eks. om størrelsen på pinnene barna leker med, antall bein på flua, tyngde på steinene eller volumet på vannet i bøtta. Til dette vil vi bruke :

* Bevegelse: Små barn er avhengig av erfaringer med kroppen for å forstå.

*Konstruksjonslek: God romlig lek med visualisering.

* Utforsking: Hva skjer hvis...?

* Digital praksis:, Dataspill

Stimulerer romlig visualisering med utfordringer i.f.h.t. perspektiv, når man går inn i tredimensjonale rom.

SALABY, er et pedagogisk verktøy fra Gyldendal.

På FORSKERROMMET har vi utstyr til enkle eksperimenter og fysikkforsøk.

"BEEBOT": Er en enkel robot for koding der vi kan utforske dette sammen med barna.

NUMICON:

Dette materiellet egner seg til lek på mange matematiske områder og ulike nivåer.

Vi har laget en liten plan med progresjon og variasjon for hvordan vi vil bruke Numicon i lek med realfag i gruppene Tassen, Ludde, Knerten og Ruffen.

DEL I: Kap. 4

Fokusområdene våre. Realfag; Naturglede

NATURGLEDE:

Innhold fra fagområdene:

Natur, miljø, teknologi,

Nærmiljø og samfunn;

Kropp, bevegelse mat og helse

NATURGLEDE :

Her i Mokollen opplever og utforsker vi naturen og naturens mangfold. Vi får gode opplevelser med friluftsliv året rundt, og får kjennskap til bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.2017, Natur, miljø, teknologi).

HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.

Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen. (Rpl.17/s52)

Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Mål for personalet:

- Legger til rette for mangfoldige naturopplevelser.
- Bruker naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring.
- Gi barna mulighet til å bruke kroppen ute i ulendt terreng.

Derfor:

- Er barna ute daglig så sant vær og temperatur er forsvarlig, og det er til barnas beste. Alle har turdag en dag i uka.
- Vi bruker alle natur - lekeplassene i områdene nær barnehagen.
- Barna er med og planlegger hvor turene skal gå.
- Vi tar med oss mat og spiser ute eller i Grillhytta.
- Vi lager mat på bål, grua og på grillen i Grillhytta vår.

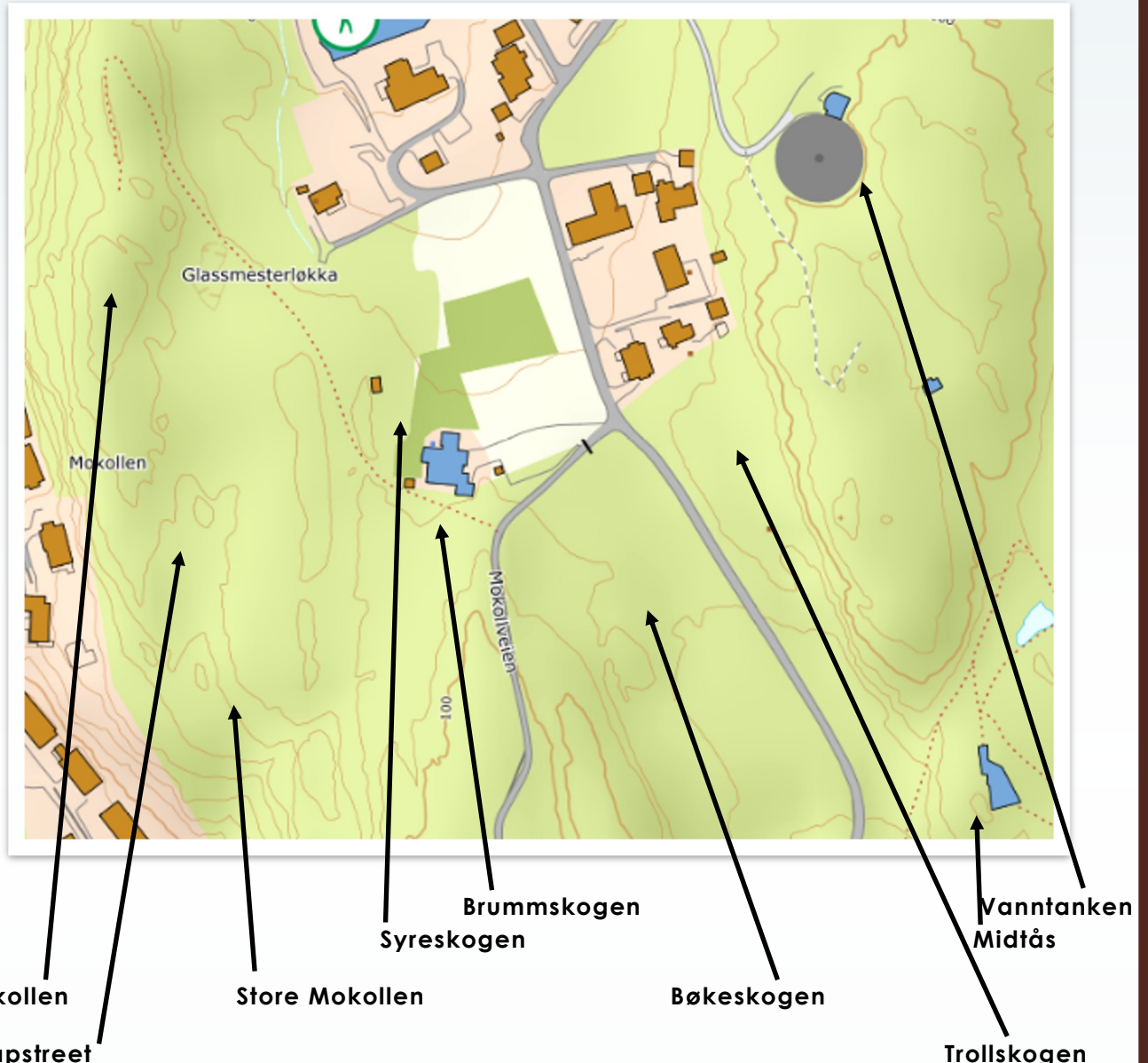
Vi vil skape nysgjerrighet rundt naturfenomener og fysiske lover vi møter ute: F.eks. vann, sol, luft og jord, og gjøre enkle fysikkforsøk ute. (Se Real FAG s. 41)

Vi fokuserer på Miljøvern og bærekraft, i naturlige sammenhenger.

Barna blir etter hvert godt kjent, og får ofte velge turmål.

Her er et "kart" over naturlekeplassene vi bruker i tillegg til gapahuken og grillhytta på vår egen uteplass, her oppe i Mokollen:

Vennskapstreet

Brummskogen: Ligger rett utenfor barnehagen og egner seg godt for de minste barna.

Vanntanken: her er det flere rasteplasser og mange fine markblomster.

Syreskogen: Ligger på uteområdet vi bruker i uteleken. Her er det bjørker hvor vi taper bjørkesaft om våren og Gaukesyre som barna plukker.

Lille Mokollen: Hit er det fin sti. Et sted er det risset inn 1905 i fjellet, rester etter forsvarsverket. Det er flott utsikt over nærmiljø med skolen og Mosserødhjemmet.

Store Mokollen: Topp med flott utsikt over hele byen. Det er en spennende bunkers like ved.

Bøkeskogen: Om høsten er det store hauger av løv å hoppe i. Om våren plukker vi brennenesle og skvallerkål.

Midtås: Et flott område å gå på tur, med park, lite tjern med salamander og skulpturpark.

Trollskogen: Her er det fine klatrefjell, kampesteiner og fin arena for eventyrdramatisering.

DEL I: Kap. 4.
Fokusområdene våre. Mat, sanser og matkultur

Kap. 3: MAT, SANSER OG MATKULTUR

- Mat er også kultur og en viktig verdi i barnas liv.

Fra fagområdet: Kropp, bevegelse, mat og helse.

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Næringsrik mat tidlig i barneårene har stor betydning og konsekvenser for helse på kort og lang sikt. Mat og drikke som inntas i barnehagen utgjør en betydelig del av barns totale kosthold i løpet av dagen, og det er i barneårene grunnlaget for gode kostvaner og matglede utvikles.

Serverte måltider innbyr også til en god fellesskapsopplevelse, trening i finmotoriske ferdigheter, matkulturell læring og samtale ved bordet.

Vi serverer fisk flere dager i uken: Onsdager får vi fiskemiddag fra Mosserødhjemmet.

Til ettermiddagsmat serverer vi fisk: f.eks. makrell i tomat, agurk og brød eller fiskepudding med rødbeter og brød. Andre dager serverer vi ost og frukt, yoghurt naturell med havregryn og bær eller kjøtt og grønnsaker med knekkebrød/brød på ettermiddagen.

Det serveres også melk, grønnsaker og frukt daglig til lunsj.

Vi har en rullerende fem ukers meny med varm mat til lunsj de fleste dagene.

Tema for hver dag er:

Mandag:	Tirsdag:	Onsdag:	Torsdag:	Fredag:
Suppe	Egg, brød og grønnsaker.	Ulike Fiske- retter.	Grøt med vegetar- alternativ	Fisk/kjøtt
	Vegetar- alternativ.	Vegetar- alternativ.	ved behov.	Vegetar- alternativ.

Se den aktuelle ukemenyen som henger i garderoben.

Vi er bevisste på å utfordre barnas sanser når vi serverer mat.

Vi leker ulike smakeleker og berømmer når noen er modige og smaker på ukjent mat.

Vi lærer barna: "Jeg har ikke vendt meg til det enda", istedenfor "liker ikke."

Vi tar hensyn til barnas allergier, religion og livssyn ved serveringen. Vi utfordrer barnas sanser med sanseleker i andre sammenhenger også. Hvor ikke bare smakssansen, men føle-, se- og høre-sansene er i fokus.

DEL I

Kap. 4. Livsglede for eldre.

«Livsglede for eldre»

- En nasjonal satsing hvor barnehagene melder seg på som «Livsgledebarnehage» Vi skal besøke Mosserødhjemmet. Der skal vi leke, spille, lese, snakke med og synge for og med beboerne.

Barna besøker også Mosserødhjemmet når de går Lucia og på 17. mai feiring.

Vi har valgt å la **Knerten gruppa**, de nest eldste barna delta på dette. Vi går med halve barnegruppa hver gang, og besøker hjemmet annen hver uke.

Vi blir tatt imot av miljøarbeider der nede, og tiltaket skal evalueres jevnlig.

Mål:

Barna sprer glede på Mosserødhjemmet og blir kjent med beboere der.

Barna blir kjent med Mokollen sin historie.

Vi bruker nærmiljøet aktivt og besøker ulike arenaer som Mosserødhjemmet

Tegn:

- Barna besøker Mosserødhjemmet og har kontakt med beboere.
- Barna gleder seg og viser at de liker det når de kan ha gode aktiviteter sammen med de eldre.

DEL II

ÅRETS PLAN 2025-2026

Innhold:

- Følg med på livet i gruppene: På KID plan, vår nettløsning.
- Arbeidsmåter og henvisninger til Credo.
- Planleggingsdager s.52 og om Foreldrenes medvirkning
- Oversikt over personalets kompetanseplan.
- Barnegruppene med fornavn på barn og ansatte i år.

Mål og planer for barnegruppene:

- Brumm, Tassen, Ludde, Knerten og Ruffen

Kultur og kreativitet:

- Oversikt over månedene med kultur-innhold, fester, bursdager og sanger.

Vi har flotte naturområder i og rundt barnehagen, og vil derfor at Naturglede og uteliv er som en paraply over det vi velger å være opptatt av:

- Kommunikasjon, Språk og tekst
- Tett på Realfag:
- Antall rom og form
- Naturglede
- Mat, sanser og matkultur.
- Kropp, bevegelse, mat og helse.

DEL II Årets plan 2025-2026

Forord:

Det er viktig for oss i Mokollen barnehage å ha noe felles å samles om – et «felles vi» som gjelder for hele barnehagen.

Etter at vi i fjor høst ferdigstilte studiet «Barnehagemiljø og krenkelser» i regi av høyskolen i innlandet, hadde vi i personalet ønske om, og behov for å jobbe med leken i Mokollen.

Lek er noe av det viktigste som skjer i barnehagen, og den rommer alt. Leken gir en følelse av glede, den skaper nysgjerrighet og når man leker kan man oppleve mestring og man kan utvikle kompetanse. I leken kan barna bestemme selv og finne sine egne kreative og personlige uttrykk.

Det er ingen tvil om at barna lærer mye gjennom lek, men det er ikke læring som er barnas hensikt når de leker.

Lek er først og fremst en tilstand som gir lykkefølelse. Den skaper samhørighet med andre, og det å leke får barna til å glemme tid og sted, og ha oppmerksomheten fullt og helt rettet mot leken. Det er nettopp disse opplevelsene og følelsene som utgjør lekens egenverdi – og som gjør leken så betydningsfull for barnet.

I en tid der vi ofte opplever at det snakkes om alt barna skal lære er det viktig for oss å kunne se barnas lek for lekens egenverdi, og ikke bare som et mål for læring.

Det at leken har en sentral rolle i barnehagen vår er ikke noe nytt, den har alltid hatt en stor plass. Og personalet er opptatt av å være nære og støttende i barnas lek, men samtidig gi rom for barnas egen frie spontane lek. Det har vært en kultur for at barna i Mokollen skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek.

Vi vet at god lek ikke alltid kommer av seg selv. God lek krever tid og kompetanse. Tid til å bli kjent og trygg, og til å bygge gode relasjoner. Tid til å prøve og feile, og prøve på nytt. Tid til å komme inn i lekeflyten, den som tar deg bort fra tid og sted og som fører deg inni et eget lekeunivers. Vi brukte derfor mye av tiden på personalmøter og planleggingsdager til å se på hva vi ønsker med leken, hvilken rolle vi voksne skal ha i leken, hva er målet når det kommer til lek i Mokollen, og hvordan skal vi nå målet vårt? Vi har laget en felles visjon for leken i Mokollen barnehage:

Alle barn skal oppleve at de er meningsfulle deltakere i leken

Det kan kanskje virke som et stort og vanskelig mål å nå, men vi må ta tiden til hjelp. Vi kommer til å jobbe på ulike måter ut ifra, interesser, modenhet og alder.

Personalet skal:

- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer.
- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek.
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.
- Være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek
- Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken. RPL s.20

Det blir spennende å se hvor dette bringer oss, en ting er iallfall sikkert. Vi har allerede begynt å forme rommene etter barnas interesser og leke behov. Det kan i perioder virke litt kaotisk for de som kommer innom en kort periode på dagen, men for oss som tilbringer store dele av dagene her gir det mening.

Vi ønsker å arbeide mer med pedagogisk dokumentasjon. Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den. Så se rundt på veggene i barnehagen så kanskje dere også kan være en del av denne prosessen. Dette passer veldig bra for oss som allerede er vant til å jobbe med prosjekter sammen med barna.

DEL II

Årets plan 2025-2026 Innledning, Følg med på livet i gruppene

FØLG MED PÅ LIVET I GRUPPENE:

Dere kan lese ukeplan for gruppene, se bilder fra livet her og ukebrev, på KID-PLAN, en nettløsning som alle foreldre som har oppgitt sin mailadresse, får tilgang til.

HER HAR VI SAMLET ALLE FOKUSOMRÅDENE FOR HVER GRUPPE.

Våre arbeidsmetode er lek. Derfor har vi poengtert dette i informasjonen som følger her for gruppene.

Her har vi også satt opp tegn på at vi når mål for fokusområdene vi arbeider med.

Disse favner fagområdene i Rammeplan, og viser hva personalet skal sørge for at barna:

- * Opplever, leker med, undrer seg over, utforsker, får kjennskap til og erfarer - og slik får forståelse av verden og livet.

Vi håper dette gir god og nyttig oversikt for dere. Planene brukes også som arbeidsredskap for personalet.

Barns medvirkning: se våre verdier,

se s. 8. og s. 20

Barna er med å vurderer,

Vi bruker prosjektarbeid som sentral arbeidsmåte. Se s. 20.

Som en del av satsingen

«Inkluderende fellesskap» vil vi også ha ekstra fokus på at barn og familier fra ulike kulturer skal oppleve seg som inkludert i barnehagen.

Målet for denne satsingen er:

Barnehagen anerkjenner og synliggjør ulikheter som ressurs. Se også Credo s. 6 og 7.

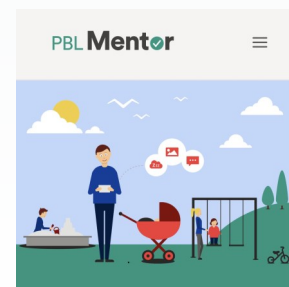
DEL II

Årets plan 2025-2026 Innledning, Foreldrenes medvirkning, Planleggingsdager.

Foreldrenes medvirkning.

Foreldrene i Samarbeidsutvalget har samtykket i at vi har en **brukerundersøkelse** hvert år. Vi deler Resultatet med dere foreldre. Både personalet og S.U. behandler dette, og eventuelt gjøre nødvendige tiltak. Vi er opptatt av kommunikasjon med dere foreldre.

Vi oppfordrer dere til å bruke informasjonskanalen: KID-plan, med ukeplan og ukebrev som det er fint om dere følger med på. Hvis det er lite tid til å utveksle informasjon ved bringe- og hentetid, så oppfordrer vi dere til å ringe, sende melding i KID-plan eller sende mail.

14.10.25 Foreldremøte:

Høstens foreldremøte vil handle om innholdet dette barnehageåret 2025-2026. Årsplanen presenteres, og vi vil snakke litt om inkludering i lek. Det er foreldreråd i etterkant. Tid og innhold på vårens foreldremøte planlegges senere.

Foreldrenes representant i samarbeidsutvalget er Christine Koteng Wilhelmsen, mail: wilhelmsen.christine@gmail.com telf. 901 75 836

Barnehagens hjemmesider har aktuelle artikler som legges ut av PBL, nesten daglig. Der ligger også denne planen. Foreldrene har opprettet en Facebookgruppe, som blir tilgjengelig når man har barnehageplass i Mokollen.

Oversikt over Planleggingsdagene dette barnehageåret:

Høst: 15.08.25, 03.10.25, 28.11.25

Vår: 02.01.26, 15.05.26, Etter sommeren: 14.08.24. I tillegg: 1 som ikke er bestemt.

Den første i nytt barnehageår 2026-2027 er 17.08.26

DEL II:
Årets plan 2025-2026 innledning, Personalets kompetanseplan

OVERSIKT OVER KOMPETANSEPLANEN 2025-2026

Tema	Deltakere	Dato
Fagdag «Våg å se, våg å handle»	Alle	03.10.2025
Fagdager for barnehagene i Sandefjord. Dette er halvdags-samlinger.	-Pedagogiske ledere med gruppe ansvar -Fagarbeidere og assistenter -Styrer	23.10.25 og 10.05.26 20.10.25 og 29.01.26 04.09.25 og
Veilednings pedagogikk	En av pedagogene tar videreutdanning	Høst 2025 og vår 2026
Kompetanseløftet «Tenk sammen».	Styrer	Høst 2025 og vår 2026
Prosjektarbeid. Veiledning av USN innen barnehage basert kompetanse utvikling.	Alle	Høst 2025 og vår 2026
Førstehjelpskurs	Alle	Våren 2026

Vi mener det er viktig å legge til rette for at personalet får hevet sin kompetanse. Kompetansebehovet er basert på evalueringer vi gjør gjennom året, valg vi gjør i forhold til fokusområder og for å implementere nye forskrifter, planer og standarder. Vi ser også den enkelte ansattes behov for utvikling etter medarbeidersamtaler.

Fagdag for alle faste ansatte 03.10.2025. «Våg å se, våg å handle». Denne fagdagen handler om hvordan forebygge og oppdage vold og overgrep blant barn og unge.

Fagdager for barnehagene i Sandefjord. Dette er halvdagssamlinger, og vi vil tilstrebe oss å få med så mange som mulig slik at vi sammen kan jobbe videre med dette arbeidet. Styrer er med på alle samlingene.

Vi arbeider videre med lekekompetanse dette året. Vi har valgt å lage en felles visjon for hva vi ønsker å oppnå. Vi bruker personalmøter og planleggingsdager til å jobbe oss grundig inn i dette temaet. Vi har fått en veileder fra USN som veileder oss i dette viktige arbeidet.

Connie Akerholt-Varpe tar videreutdanning innen Veiledningspedagogikk dette året.

Vi arbeider videre på personalmøter og planleggingsdager, med stoff som vi har fått på kurs.

Denne våren skal alle i personalet ha nytt førstehjelpskurs.

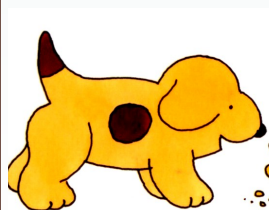
DEL II Årets plan 2025 - 2026 Innledning

BARNEGRUPPENE I ÅR MED ANSATTE PÅ GRUPPENE:

BRUMM

Aksel	Loella	Yostina
Elliot	Olivia	Monica, Monika, Nanette
Estelle	Oscar	
Gustav	Uma	

Aksel	Leo	Tommine
Amanda	Milea	Monica U, Martine Ellen, Tone, Kristin,
Emma	Noa	
Evander	Ronja	
August	Sander	

LUDDÉ

Alfred	Hermine	Oline
Amalie	Jakob	Olivia
Amandus	Jeppe	Olivia
Filip	Konrad	Anniken, Live, Tone
Halvor	Nikiline	

KNERTEN

Aksel	Eivile	Levi
Albert	Elias	Linnea
Amelija	Ella	Lisa
Andreas	Ella N	Nikoline
Berit	Filip	Kristine, Lill, Tone

RUFFEN

Alma	Fillip	Ludvik
Amalie	Hamza	Noelle
Cornelia	Ingrid	Olav
Elida	Kristin	Connie, Marta

Vi har i år 58 barn, Stillinger: 600% pedagog, 100% styrer, 700% Fagarbeider/assistent og eiers stilling til administrasjon.

BRUMM

Lek og omsorg

Å begynne i barnehage kan oppleves både spennende og krevende for barnet, det er mange nye mennesker, nye rom og nye rutiner. Barnehagen blir ofte det første møte med det å skulle være alene med andre voksne enn sin nærmeste familie.

Vi er opptatt av å gi barnet en trygg start i barnehagen og legger til rette for å skape gode relasjoner mellom barn og voksne.

På Brummgruppa vil omsorg prege alle situasjoner i barnehagehverdagen, det vil komme til uttrykk gjennom hverdagssituasjoner som stell, måltid og påkledning. Omsorg, lek og læring sees i sammenheng med hverandre. Barn lærer når de leker og leker når de lærer. Gjennom leken stimuleres ulike sider av barnets utvikling, både språklig, sosialt og motorisk. I lek og eksperimentering lærer barnet mye om hvordan verden fungerer.

Vi legger til rette for at barnehagedagen har både tid og rom for lek både ute og inne. Voksne er nær i leken for støtte, trygghet og veiledning. Vi jobber kontinuerlig med å skape spennende og innbydende lekemiljøer for barna.

I 1-2 årsalderen er barna opptatt av å utforske omgivelsene og oppdage sammenhenger. De er kroppslige «samarbeidspartnere» i leken. Vi ser at gjennom leken oppstår vennskap, og de erfarer noe av det viktigste i livet; å omgås andre mennesker!

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Utvikle toleranse og aksept for hverandre.

- Tegn:**
- Barna er trygge på og kjenner igjen barn og voksne i barnehagen.
 - Barna viser følelser og får aksept for disse.
 - Barna opplever glede ved å dele opplevelser i ett fellesskap.
 - Barna viser tegn til å trøste andre og vise medfølelse.

I det sosiale samspillet får barna erfaringer med seg selv i forhold til andre. Med veiledning fra personalet blir barna gjort oppmerksomme på andres reaksjon på sine handlinger

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

HOVEDMÅL: Utvikle et godt språk for å uttrykke tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre.

- Tegn:**
- Barna responderer på ansiktsuttrykk.
 - Barna uttrykker følelser og ønsker med lyder og enkle ord.
 - Barna viser at de forstår betydningen av ord, setninger og enkle beskjeder.
 - Barna vil undersøke Pekebøker og bli lest for.
 - Barna blir kjent med førstelyden i navnet sitt, tilpasset alder.

REALFAG:

HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag ved å leke med størrelser, antall, former og plassering.

- Tegn:**
- Barna orienterer seg i ulike rom i barnehagen
 - Barna opplever glede over å utforske og leke med tredimensjonale tall, ulike former og farger.
 - Barna putter leker i bokser og kasser.
 - Barna opplever glede ved å utforske og leke med vann, sand og snø.

NATURGLEDE:

HOVEDMÅL: Barna blir kjent med naturen i nærområdet og får erfaringer med ulike årstider.

Oppleve naturen som arena for lek og læring. (Rpl. 17/s. 52)

Blir nysgjerrige på naturfenomener. (Rpl.17/s52)

Barna får en positiv selv-oppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:- Barna mestrer å bevege seg i ulendt terreng, med steiner, røtter og bakker.

- Barna viser «oppdager glede» og fantasi ute.
- Barna viser glede ved å leke med sand og vann.
- Barna utforsker elementer ved de ulike årstidene, og over forandringene i naturen.
- Barna blir kjent med utelekeplassen i barnehagen, og med noen områder rundt barnehagen.

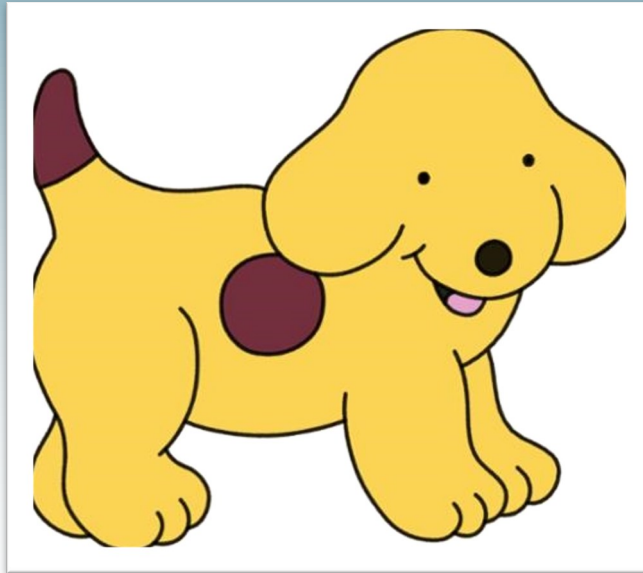
MAT, SANSER OG MATKULTUR

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Tegn:

- Barna opplever glede og hygge ved måltidene.
- Barna uttrykker sine ønsker og behov i forbindelse med måltidet.
- Barna viser at de er mette og utørste.
- Barna opplever nye smaker.
- Barna leker med sansene, ser, føler, lukter og smaker.

TASSEN

Lek og omsorg

På Tassen er vi opptatt av at barna skal få tid og rom for lek gjennom hele barnehagedagen. Vi jobber for å skape et godt lekemiljø, og for oss innebærer det at barna skal få delta i et fellesskap og styrke relasjoner gjennom leken. Lekemateriellet vi tilbyr skal være spennende for barna, og det skal være nok materiell til at flere kan være med å leke, som f.eks. duplo, biler og kjøkkenutstyr. Det meste er plassert i barnas høyde slik at de enkelt kan ta initiativ til lek, alene eller sammen med andre. Med jevne mellomrom tilfører vi nye ting som vi tenker kan utvide leken samtidig som vi tar bort det som ikke lenger er interessant.

Vi har et stort uteområde som vi utforsker sammen med barna. Pinner, blader, steiner og bøkehamns blir verdifulle rekvisitter, og i kombinasjon med et mangfold av bøtter, spader og annet utstyr, innbyr det til felles lek både i og utenfor sandkassa. Vi i personalet er tett på og deltar ofte i leken slik at vi kan støtte og veilede barna. Det kan være å sitte i sandkassa og lage kaker som barna konkurrerer om å få klappe i stykker, eller å stå ved sklia og skape trygghet slik at alle tør å klatre opp.

Leken foregår på barnas premisser, og vi er oppmerksomme på at lekende samspill mellom barn også oppstår i overgangssituasjoner, på stellerrommet og ved matbordet. Omsorg kan handle om å ta seg tid til og å anerkjenne barns lekende væremåte i situasjoner som ellers er preget av rutiner. På avdelingen legger vi til rette for barnas kroppslige lek og fysiske utfoldelse. Vi er forbilder for barna, og vi støtter dem i å vise omsorg for hverandre og å sette grenser for seg selv.

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

- Tegn:**
- Barna kjenner igjen følelser og undrer seg over følelsesuttrykk.
 - Barna viser omsorg for hverandre.
 - Barna øver på dele med andre, gi og ta i leken.
 - Barna deltar i lek og samspill med andre barn i gruppa.
 - Barna øver seg på å vente på tur.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle sin språkforståelse og bruke språket til å uttrykke undring, tanker og følelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

- Tegn:**
- Barna gjenkjenner symbolet for førstelyden i navnet sitt.
 - Barna lærer nye sanger, rim og regler.
 - Barna får kjennskap til enkle eventyr og fortellinger.
 - Barna uttrykker seg med tre ords setninger.
 - Barna opprettholder sin interesse for bøker, og blir kjent med mer avanserte bildebøker.
 - Barna får oppleve at vi kan tøyse med språket.
 - Barna får kjennskap til de ulike språkene som er representert i barnehagen. Se egen plan for flerspråklige s. 6 - 8.

REALFAG:

HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske antall, rom og form gjennom lek og i hverdagslige aktiviteter.

- Tegn:**
- Barna viser glede over å utforske og leke med tall og former.
 - Barna sorterer og rydder ting på riktig plass.
 - Barna skiller liten og stor, en og mange, opp og ned.
 - Barna utforsker og kategoriserer
 - Barna har glede av forskersamlinger
 - Barna opplever de forskjellige årstidene og utforsker og leker med vann, sand, is og snø.
 - Barna blir presentert for tall og tallord.

NATURGLEDE:

HOVEDMÅL: Barna skal oppleve tilhørighet til naturen og bli godt kjent i nærmiljøet.

Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn

- Barna øver på å bevege seg i ulendt terreng: Klatre, hoppe og balansere.
- Barna får gode erfaringer med å være ute året rundt i all slags vær.
- Barna blir kjent med noen av natur lekeplassene våre.
- Stopper opp og utforsker naturen når vi er på tur.
- Barna opplever at ulike årstider krever ulik påkledning.
- Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)

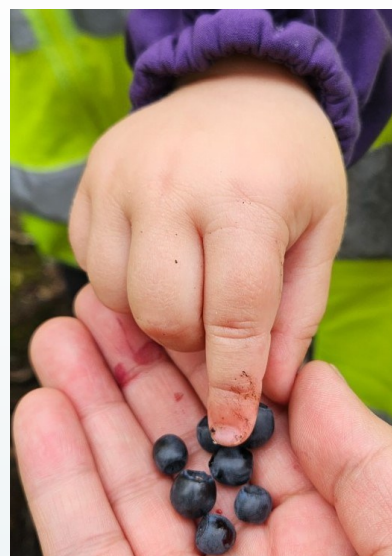

MAT, SANSER OG MATKULTUR.

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Tegn:

- Barna gleder seg til maten med gruppefelleskap.
- Barna øver på å sitte fint ved bordet til måltidet er over.
- Barna vasker hender selv før måltidet.
- Barna bruker gaffel og skje.
- Barna øver på å smake på forskjellig mat, og sier «jeg har ikke vendt meg til det» i stedet for «jeg liker ikke».

LUDDER

Lek og omsorg

Luddebarna har blitt store! Fra å være eldst av de yngste, er de nå yngst av de eldste. Det innebærer blant annet at de endelig er ute på den store lekeplassen i utetiden. Nye grenser og rutiner skal innarbeides.

Samtidig med dette så er det mye som skjer i kroppen til 3-4 åringer, de er i ferd med å bli større; vil gjerne prøve ting selv, og øver på å ta mer ansvar for seg selv. Men; de er fremdeles «små», og trenger fremdeles et trygt fang å hvile på noen ganger. God omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel.

I leken ser vi at barna fremdeles bruker kroppen mye fysisk, og trenger stor plass til å få utfolde seg slik de ønsker. Plutselig kan man se tre barn på toppen av lekekjøkkenet, og det kan virke kaotisk, men; de er bare på båttur, og de fire andre barna som kommer brølende mot dem er skumle haier som bor i vannet. Fantasien har ingen grenser!

Vi ser at rolleleken blir mer fremtredende i denne alderen, og barna kan fort bytte mellom å være seg selv, og «å være noen helt andre».

Egenstyrt lek og aktivitet er de viktigste samværsformene for Luddebarna. De leker fordi det er gøy. Gjennom leken oppstår vennskap, og i lek og samspill med andre lærer barna sosiale ferdigheter. I denne alderen er det viktig at personalet er nær på leken. Vi må både se, støtte og veilede barna i leken.

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Tegn: - Barna øver på å inkludere hver andre i leken.

- Barna øver på å sette grenser for seg selv, f.eks: si: «STOPP! Jeg liker ikke at du gjør sånn mot meg».

- Barna øver på å ta andres perspektiv, f.eks å se at noe som gjorde vondt kan ha vært et uhell.

- Barna øver på å stoppe seg selv i å gjøre noe som kan være vondt for andre.

- Barna øver på å ta hensyn til andre, og å akseptere at egne ønsker ikke alltid kan oppfylles.

Vi bruker materiell som «Grønne tanker glade barn» eller «Friendly-dokkene» og rollespill for å konkretisere dette for barna.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Tegn:- Barna forstår begreper, preposisjoner, entall, flertall, 3-4 fargenavn, overbegrep (mat, klær, møbler).

- Barna kjenner igjen sitt eget navn, førstelyden i navnet sitt og førstelyden til noen av de andre barna.

- Barna forbedrer uttalen av lydene i språket.

- Barna mestrer å lytte til bøker med litt lengre tekst.

- Barna lærer sanger, rim og regler.

- Barna tøyser og tuller med språket, og viser glede over samtaler og fabuleringer.

REALFAG:

HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag.

Tegn:- Barna opplever og eksperimenterer med natur fenomener og fysiske lover.

- Forstå ulike størrelser/motsetninger som kort/lang, liten/stor, tykk/tynn, tung/lett.
- Konstruere med ulike byggematerialer; sand, klosser, leire, geometriske former o.l

Vi vil bruke eventyr, f. eks. Geitekillingen som kunne telle til 10 for å utvikle barnas tallforståelse.

Plan for lek med Numicon:

Tegnene på at barna har utbytte av leken med dette materiellet er:

Tegn:- Barna viser glede med å utforske og leke med tall og former

- Barna konstruerer.
- Barna leker med Telleramsa til 10
- barna øver på å klassifisere og sortere etter farge, form størrelse og mengde.
- Barna har tallbegrep til 3
- Barna forstår preposisjoner f. eks.: mellom, ved siden av, foran, bak.
- Barna forstår ulike motsetninger

NATURGLEDE:

HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.

Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)

Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:

- Barna er nysgjerrige på å utforske barnehagens naturlekeplasser, og blir enda tryggere i ulendt terreng.
- Barna mestrer å være ute i all slags vær.
- Barna blir kjent med noen dyr og vekster i nærmiljøet og undrer seg over fenomener i naturen.
- Barna plukker eget søppel etter måltidet, oppfordres til å si fra til en voksen, hvis de finner søppel på tur og får en begynnende forståelse for hvorfor dette er viktig.

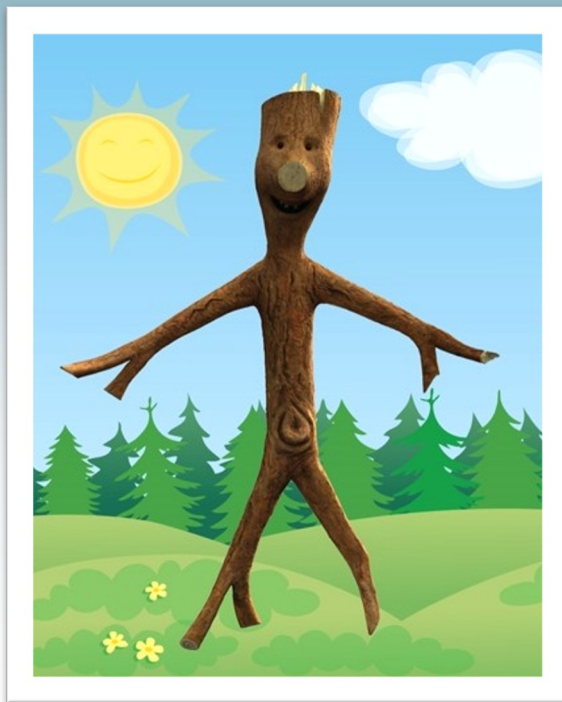
MAT, SANSER OG MATKULTUR

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Tegn:

- Barna våger å smake på ny mat/smaker.
- Barna øver på å si «Jeg har ikke vent meg til det enda», istedenfor «Jeg liker ikke».
- Barna øver på "god bordskikk": sitte rolig ved bordet, ikke søle, spise med bestikk.
- Barna opplever hygge ved måltidet, snakker med dem som sitter ved samme bord.
- Barna våger å smake på ny mat, blant annet gjennom prosjektet «Ludde smaker på...».

KNERTEN

Lek og omsorg

Barna har nå blitt et år større, og flyttet opp en etasje. Det er nye leker, nye rom og nye utfordringer. Dette året har vi på Knerten tatt imot et nytt barn, og er nå en gruppe på 14 gutter og jenter. Med et nytt barn har vi enda mer fokus på at vi sammen tilhører et fellesskap og at vi sammen er barnehagevenner.

Det er mye som skal læres når man er liten. Noe av det viktigste et barn kan erfare, er følelsen av å høre til – å være en del av et fellesskap der de blir sett og verdsatt for den de er. Samtidig må barn oppdage hvordan de kan være seg selv og dekke egne behov, uten at det går ut over andre. Det kan være vanskelig, og derfor trenger barn voksne som møter dem med tålmodighet, støtte og trygg veiledning.

På Knerten har vi i år ekstra fokus på vennskap og inkludering. Dette betyr å gi barna et trygt sted å være, der de kjenner at de hører til og får oppleve mestring. Gjennom lek og samvær vokser vennskapene frem, og de voksne bidrar til at fellesskapet blir godt for alle.

Som en del av fokuset på lek, fellesskap og vennskap jobber vi ekstra med blant annet lekemiljøer, og endrer når vi ser det er behov. Ved å bruke rommet, enten det er inne eller ute, som en arena der barna får en felles opplevelse, vil de alltid ha noe de kan enes om og kan komme tilbake til, uavhengig av om de liker å leke det samme eller har samme interesser. "Sammen om det felles tredje".

Ved å endre på lekemiljøer og lage lekesoner, og tilby andre former for lekemateriell, spesielt åpne materialer med mange muligheter kan vi øke barnas kreativitet og fantasi og se mer langvarig lek. På veggene har vi bilder og tekst som omhandler aktiviteter som store og små har gjort sammen, og barnas medvirkning er i fokus. Det innebærer at vi tar barna på alvor, og lytter til dem, samt hører på deres innspill - det betyr derimot ikke at de får bestemme. Personalet opplever at samlingsstundene også fungerer som en fellesarena ved hjelp av variasjon og ulike tilpasninger. Vi har samlinger med konkrete, sang, bøker, undring og hverdagsprat, samt egne rundt følelser.

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Tegn:

- Barna øver på å stoppe seg selv, bruker ord i konflikter.
- Barna lærer etter hvert å komme med løsninger når det blir en konflikt. (Konfliktløsningsmodellen, s.32 i Credo.)
- Barna utvikler toleranse og aksept for hverandre. Vi er hverandres barnehagevenner.
- Barna lærer å sette egne grenser, respektere andres grenser.
- Vi bruker ulike veier for å snakke om følelser , se s. 33,

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Tegn:

- Barna forstår gradbøying av noen adjektiv: mindre, større, kortere, lengre.
- Barna klapper stavelser i ord.
- Barna lekeskriver og viser interesse for å skrive og lese bokstaver.
- Barna lytter til bøker og snakker om innholdet i bøkene underveis og etter lesingen, med begynnelse, hoveddel og avslutning.
- Barna forteller en historie eller opplevelse med en viss sammenheng.

**For flerspråklige barn, har vi en egen plan og språkgruppe.
Se mer s. 38.**

REALFAG:

HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag.

Tegn:

- Barna spiller spill med terning, finner par og systematiserer.
- Barna kopierer og lager enkle figurer og mønstre med perler eller tegning.
- Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.
- Barna har tallbegrep til 10.
- Bruke Beebot til enkel koding, bruke digitale virkemidler i lek og læring.

Vi bruker naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. Vi finner former, teller og sorterer det vi finner ute i naturen.

Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.

Plan for systematisk lek med Numicon:

Barna skal få kjennskap til:

- Tallrekken 1– 10
- Tellebegrep til 5
- Spille med terning
- Finne par/like
- Systematisere
- Ulike geometriske mønstre

Aktiviteter:

1. Barna utforsker brikkene, sammenligner bilder med tallsymbolet
2. Hvilke brikker kan vi legge sammen til tallet 10
3. Spill med terninger.
4. Systematisere like brikker, antall, like farger
5. Finne to like brikker: hvor mye er det til sammen?
6. Geometriske former: Bruke bildeoverlegg til å lage samme mønstre oppå. Barna kan lage egne mønstre.

NATURGLEDE

HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.

Blir nysgjerrige på natur - fenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)

Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:- Barna erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltagelse

- Barna plukker opp søppel og får en begynnende forståelse for hvorfor det er viktig å ferdes varsomt i naturen.

- Barna bryr seg ikke om friske greiner, tar hensyn til dyrelivet og forstår at insekter også er nyttig og har rett til å leve.
- Barna opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.

MAT, SANSER OG MATKULTUR

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Tegn:- Barna øver på å bruke kniv og gaffel; skjærer opp maten.

- Barna våger å smake på all mat som blir servert.
- Barna lærer å si: «Jeg har ikke vent meg til» i stedet for å si: «Jeg liker ikke».
- Barna sier "Takk for maten" før de går fra bordet.

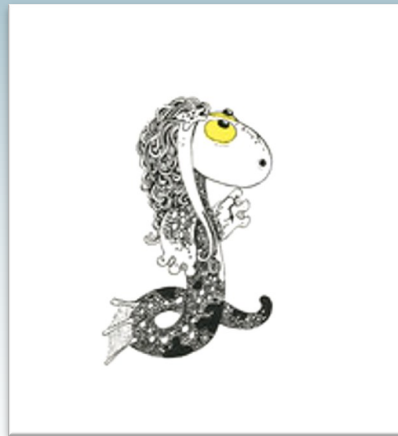
Knerten er med i Livsglede
-barnehage prosjektet en
gang. pr. mnd. Se s. 48

DEL II Årets plan 2025 - 2026

Kap. 5 PLAN FOR OVERGANG BARNEHAGE—SKOLE (2021)

Plan for skoleforberedende aktiviteter:

RUFFEN

Lek og omsorg:

Tenk at barna nå går inn i sitt siste år i barnehagen, skolestarterne, eller er det «barnehageslutterene»? Når bli man egentlig skolestarter. En ting er helt sikkert. De er de eldste barna i barnehagen, de barna som har gått lengst i barnehage.

Vi skal gjøre så godt vi kan med å støtte barna på denne undringsreisen det siste året. Samtidig vil vi ha et *positivt blikk* mot det som kommer. Hva tenker de? Hvordan tror de det blir å begynne på skolen? Hva gleder de seg til? Hva gruer de seg til? Det er viktig at vi voksne åpner opp for at det også er helt greit å grue seg, og at vi tør å stille de spørsmålene. Det går an og både glede og grue seg, samtidig.

Vi har fokus på selvstendighet dette siste året. Barna bør være selvstendige i toalett-besøk og kunne ha orden på sine egne klær og utstyr. Vi vil at barna skal ha god emosjonell og sosial kompetanse før de går ut porten for siste gang. Vi spille brettspill, da det å kunne tape og vinne med samme sinn er en viktig egenskap å ha i livet.

Vi vet at barn lærer gjennom lek og aktiviteter som vekker barns nysgjerrighet. Alle barna skal oppleve mestring!

Fagområdene: Antall, rom og form

Kommunikasjon, språk og tekst

Kropp, bevegelse, mat og helse

Nærmiljø og samfunn

DEL II: Årets plan 2025- 2026
Kap. 5 Plan for overgang
RUFFEN

HOVEDMÅL FOR OVERGANG BARNEHAGE-SKOLE:

Styrke sammenhengen mellom barnehagen og skolen, og skape en god overgang for barna.

(Felles mål Sandefjord kommune)

Tegn:

- **Alle barna opplever mestring.**
- **Alle barna møter skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner!**

Årshjul: «Fra eldst til yngst»

På høstens foreldremøte får foreldre til skolestarterne informasjon om hvordan vi arbeider dette året.

Planene for samarbeid barnehage - skole, og hjem, vanligvis inviterer skolene til samarbeidsmøte med barnehagene ang. skolestart siste høst før skolestart, og barna skrives inn på skolen i november– januar.

Innen 1. mai skal foreldrene og pedagogen sammen fylle ut et skjema med informasjon til skolen.

Barna skal også uttale seg om sine forventninger.

Noen skoler inviterer oss på besøk før skolestart.

Barna innkalles til «Møt skolen» to dager, som regel i mai måned, og Skolen inviterer til foreldremøte på våren.

Førsteklassingene inviteres tilbake i barnehagen en dag i høstferien. Dette er et viktig besøk med gjensynsglede, men også et møte som ofte gjør barna oppmerksomme på at de har vokst fra barnehagen.

SOSIAL KOMPETANSE:

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

- Tegn:**
- Barna øver på å stoppe seg selv, og å få innblikk i hvordan egne handlinger påvirker andre.
 - Barna «gjør hverandre gode» ved blant annet samarbeid og å støtte/hjelpe hverandre.
 - Barna utvikler toleranse og aksept for hverandres forskjellighet som for eksempel: kjønn, språk, evner og ferdigheter.
 - Barna tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier, eks. forskjellen på mitt og ditt, være hjelpsom, lære høflighet og bordskikk.
 - Barna øver på å løse konflikter: hva skjedde, hva kan vi gjøre isteden? (Konfliktløsning, se s. 34)

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Tegn:

- Barna bruker språket som et redskap for egne tanker og uttrykk for følelser og meninger.
- Barna leker med rim og kan enkle rim, regler og sanger.
- Barna lytter til høytlesning uten støtte av bilder.
- Barna gjenforteller med begynnelse, handling og avslutning.
- Barna blir kjent med forskjellen mellom tall og bokstaver.
- Barna får mer kunnskap med tegnspråk i ulike sammenhenger.

Annet: Barna presenteres for årstider, måneder, og dagene i uka med navn og dato. Barna reflekterer over skolestart. Barna setter ord på forventninger til dette året på høsten, og evaluerer årets innhold på forsommeren.

PLAN FOR «SKOLESTARTERGRUPPA» I MOKOLLEN:

HOVEDMÅL: Styrke sammenhengen mellom barnehagen og skolen, og skape en god overgang.

Denne Planen må sees i sammenheng med andre planer og mål til gruppa. «Skolestartergruppa» gjennomføres 2 formiddager i uka. Barna deles inn i 2 grupper. Vi vil gå gjennom ulike temaer. Hvor lenge vært tema vil vare vil variere og noen vil overlappe hverandre. Temaer vi skal igjennom er blant annet:

- **Hvordan ta vare på naturens ressurser:** mat/dyrking/matlaging, natur, kildesortering
- **Språk.** Vi fortsetter blant annet med tegnspråk etter et sterkt ønske fra barna
- **Meg selv og kroppen min.** Følelser, identitet, Stine Sofies barnehagepakke.
- **Matematikk i barnehagen.** Lek med tall, former, spill m.m

Ellers vil vi ha fokus på gode relasjoner, lek, mestring og gode hverdager for barn og ansatte.

Plan for språklig bevissthet, «Bornholmsmodellen, Jørgen Frost».

Forskning viser at barn som er språklig bevisste har en gunstigere lese -og skriveutvikling, enn de som ikke er språklig bevisste. (Frost 2001)

Vi leker med språkets form i denne rekkefølgen gjennom året:

Rim, setninger, ord, stavelser, forlyder og enkeltflyder,

- I tillegg:**
- Barna skriver lekeskrift og etter hvert navnet sitt.
 - Barna blir kjent med leseretning og med at boka har ord, setninger, sider og kapitler.
 - Barna får økt ordforråd og begreper,
 - Barna bruker enkle engelske ord, f.eks. i en sang

Barna får ark, hvor de kan tegne, lekeskrive klippe og lime. Vi lager historier og gjenfortellinger

I den andre delen av skolegruppa varierer temaet fra uke til uke, ut ifra hva som er aktuelt, bl.a prosjektarbeid. Mye av arbeidet i denne gruppa vil også være knyttet til sosial kompetanse.

REALFAG:

HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag.

- Tegn:-** Barna bruker ord om forholdet mellom størrelser og posisjoner
- Barna skaper egne mønster og figurer med geometriske former og andre materialer.
 - Barna sorterer og klassifiserer etter egenskap, form, størrelse, farge.
 - Barna deler i halv og kvart, f.eks. frukt,summerer og trekker fra i enkle regnestykker.
 - Barna spiller brettspill med brikker og terninger,
 - Barna blir kjent med materiellet Numicon.

Vi bruker «mattekista» og «Numicon» som hjelpemidler.

Vi forsker og undres over fenomener vi oppdager i det fysiske miljøet.

NATURGLEDE:

HOVEDMÅL:

Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.

Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)

Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:

- Barna blir bevisst på egne handlinger når de ferdes i naturen tar hensyn til planter og dyr.
- Barna vet hvor maten kommer fra gjennom tema «Mat, sanser og matkultur,». Se s. 45 og 71
- Barna undrer seg, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.
- Barna får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet.
- Barna får begynnende forståelse for miljøvern, resirkulering og kompost.

Naturglede og uteliv har fokus dette året også, når vi skal velge prosjekter og turer. Se s. 44

Vi vil også gi barna kjennskap til noe lokal historie rundt Midtås og kjennskap til litt historie om Hvalfangst med opplevelse på Hvalfangstmuseet.

MAT, SANSER OG MATKULTUR

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv. Se s.46-47

- Tegn:**
- Barna høster og smaker på naturens vekster.
 - Barna er med på å lage retter av det de høster ute.
 - Barna tør å smake på ny og ukjent mat, er med i smakeleker.
 - Barna øver på "Jeg har ikke vent meg til det enda," istedenfor «jeg liker ikke!»
 - Barna viser at de hygger seg ved måltidet.

Plan: Mat, sanser og matkultur

Er et tema rundt mat og råvarer der Ruffen gruppa er med og sanker lokale råvarer, føler, lukter, smaker og tilbereder råvarene. De lærer og ser hvor maten kommer fra og hva man kan lage av det, hva ting heter, smaker og opplever ulike konsistenser.

Gjennom Høsthalvåret skal barna:

- Oppleve sanseleker der barna smaker og lukter på salt, søtt, surt, bittert og umami.
- Få et lite innblikk i kornproduksjon
- Mais tur
- Lage sodabrød av ulike korn typer.
- Besøke Nordre Bergan gård og kjøper gresskar. Vi ser på epletrær, kjøper epler og eplesaft.
- Ta opp poteter og gulrøtter fra jorda, og lager noe godt.
- Lage gresskarsuppe til lunsj.
- Besøke Fat og Fe for å kjøpe grønnsaker for å lage suppe til FN-dagen
- Lage medisterkaker. Fokus på krydder og julesmak, invitere foreldre til en smak.
- Barna får oppgaveheftet om frukt og grønt.
- Lage fruktsalat.

Gjennom Vårhalvåret skal barna:

- Få erfaring med å smake på og tilberede rå, kokte og mosede grønnsaker, kjenne på ulike konsistenser.
- Besøke hvalfangstmuseet og fiskebutikken Brødrene Berggren. Sløyer og tilbereder fisk
- Tappe bjørkesaft.
- Plukke nesle og ramsløk- kanskje også aspges.

Årets høydepunkt og kulturopplevelse: Som avslutning på tema Mat, sanser og matkultur og avslutning av barnehagelivet, skal vi til Midtåsen for å få servert en 2 eller 3 retters middag med gode og nye smaker.

DEL II. Årets plan 2025-2026

Kap. 6 Kultur og kreativitet I Mokollen

Sentralt for dette er:

Fra barnehagens verdigrunnlag, se Vårt Credo s 5. Rammeplanen (2017), s.9

Synliggjøre og verdsette mangfold og gjensidig respekt.

Og Fagområdene i Rammeplanen:

Kunst, kultur og kreativitet.

Nærmiljø og samfunn.

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal:

- Gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.
- Legge til rette for kulturmøter.
- Gi rom for barnas egen kulturskaping, som en del av barns medvirkning. se Vårt Credo s. 20
- Synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet og at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
- Støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger og synliggjøre variasjoner i verdier, religion, livssyn, kultur, kropp, legning og egenskaper.
- Synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna skal utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet.
- Gi barna kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. (Rpl. 2017)

DEL II: Årets plan 2025-2026

ÅRSOVERSIKT

Med festdager, høytider, merkedager, bursdager, møter og planleggingsdager.

Husk å følge med på ukeplaner og bilder på Kidplan, logg inn med foreldrepassord.

Vår årsplan lages ferdig i løpet av august-september hvert år, da er barnegruppa og personalet er på plass, slik at vi vet at planen er aktuell og tilpasset barna vi har dette året. Det medfører at dere først får kalenderen i oktober.

Derfor er kalendermånedene august-september s.91 og "Starten på barnehagelivet"s.26, gjeldene ved oppstart av neste barnehageår 2026-2027.

Internajonal kulturuke i Mokollen barnehage i uke 46

I Mokollen har vi en rik variasjon av etniske nasjonaliteter, religioner, livssyn, tradisjoner og ulike kulturer, både hos barn, foreldre og personalet. Vi i Mokollen ønsker å gi alle barn og familier muligheten til å vise frem sine kulturer og tradisjoner ved å ha en internasjonal kulturuke. Vi vil derfor invitere alle familier til å komme med sitt bidrag denne uken, det gjelder både de ulike kulturene og tradisjonene vi har i Norge og i de andre ulike hjemlandene og kulturene som er representert. **Fredag 14.11.2024 avslutter vi med en festdag. Da er det også fint med matbidrag til denne festen.**

Det er viktig for oss at dette ikke bare blir en fest, men at leker, sanger og andre ting vi lærer oss, blir en del av vår felles Mokollen kultur.

Dette er nasjonene vi har fått informasjon om i år: Spania, Mexico, Venezuela, Litauen, Norge, Etiopia, Brasil, Bali/Indonesia, Polen, Israel, Russland, Kurdistan, Sverige, Somalia, Ukraina, Filippinene og Frankrike.

OKTOBER 2024:

- 03.10:** Planleggingsdag. Barnehagen stengt
- 06.10 - 10.10: Skolens høstferie. Uke 41. Barnehagen åpen.
- 14.10 Foreldremøte
- 24.10:** Vi feirer F.N-dagen: Med familiene. Velkommen til barnehagen kl. 15.00.
- 22.10 og 28.10:** Dugnad for alle foreldrene. Det er satt opp 2 dager Dere velger en av dagene.

Tradisjonen tro, feirer vi F.N.-DAGEN, i år: 24 OKTOBER. Vi inviterer familiene til aksjonsdag kl. 15.00: I oktober bruker vi Karsten & Petra-fortellinger for å skape motivasjon hos barna, for å "Lage basar" til inntekt for barn som ikke har det de trenger og må flykte fra hjemmene sine.

Mål for barna: Barn kan bruke sine evner der de er og hvor de bor, til å hjelpe andre barn på denne jord. (Solsikkeloven)

Det handler om vennskap, om å hjelpe hverandre og om å høre til i en familie. Vi vil også i år la inntekten gå til **SOS- barnebyer**.

Derfor: Ser barna på storebarnsteamet film, og leser om Karsten og Petra av Tor Åge Bringsvær og Anne Holt. Karsten og Petra sitt univers er trygt og godt, i barnehagen og i familien, slik mange har det. Karsten og Petra vil også hjelpe andre og holder basar!

Vi synger "Vennesangen" og danser "BlimE -dansen."

Barna på småbarnsteamet får høre og bli kjent med "Vennesangen"

Tegn:

- Barna lager formingsprodukter som skal selges.
- Vi selger leker som barna har med hjemme fra.
- Vi serverer suppe m/brød som vi selger

Alt for å samle inn penger, slik at vi kan hjelpe andre barn.

Vi vil også i år lodde ut en god fruktkurv:

VI TAR BARE IMOT VIPPS
(ingen kontanter).

DEL II: Årets plan 2025-2026
Kap. 6 November og desember

NOVEMBER: Foreldresamtaler, avtales med hvert hjem.

Uke 46	Internasjonal kulturuke.
14.11	Internasjonal kulturfest
Uke 47 og 48 :	Vi baker lussekatter.
28.11:	Planleggingsdag STENGT!

DESEMBER: Advent og jul:

Dere får et eget brev i November med informasjon om denne tiden.

I adventstiden har vi ikke turdag, og de minste vil være mindre ute enn vanlig.

HOVEDMÅL: Barna vet hva vi venter på i vår kristne kultur, og opplever gode norske juletradisjoner.

Tegn: - Barna uttrykker glede og forventning i møte med advent og juleforberedelsene.

Barna på storebarnsteamet inviteres til Sandar kirke på adventstund. (03.12, foreldre kan velge at barna blir i barnehagen isteden). Vi lager dekorasjon til kirken.

Vi lager Julekort i en kreativ prosess, uten ferdige maler. Barna velger 1-2 gaver hver som de lager i tillegg. Barna på Knerten og Ruffen støper lys.

VI HAR ADVENTSAMLING HVER DAG:

Ludde, Knerten og Ruffen samles i allrommet. Brumm og Tassen i sine rom. Noen ganger er også Brumm og Tassen med på allerommet. Teamene planlegger eget innhold til samlingene og adventskalender.

Vi synger: "Nå tenner vi det første lys." "Lucia-sangen." "Fingerleken om Josef og Maria."

Vi har oppdaget at det bor en liten Lure-nisse i Mokollen, han gjør mange nisse-streker! Det blir spennende og morsomt!

Ruffen-gruppa drar på teater, hva vi skal se er en overraskelse.

Noen dager gjør vi spennende eksperiment.

Voksne og barn dramatiserer deler av julefortellingen.

På nissefesten synger vi: "På låven sitter nissen" og Musevisa.

Vi får nok besøk av Mokollnissen og kanskje hjelperen hans også kommer med julesmak til nissefesten.

Julesmak:

Barna trekker hver dag opp en ny julesmak fra «smake-posen». Brumm har egen sansekalender.

Barnet som trekker, får også dele ut til de andre. For de yngste barna gir dette mer mening i ventetiden, da de jo ikke kan forestille seg hva vi venter på, slik de eldre barna gjør.

Slik smakelek er i tråd med fokuset vi har på å utvide barnas smak, så de større barna har også stor glede av dette.

Foreldrene får også en julesmak av medisterkake m. tilbehør ved hentetid en dag i desember.

DESEMBER 2025 kalender:

MA	TI	ON	TO	FR	LØ	SØ
24.11 Vi baker Lussekatter Ruffen/Knerten støper lys	25.11 Vi baker Lussekatter Ruffen/Knerten støper lys	26.11 Middag Vi baker Lussekatter Ruffen/Knerten støper lys	27.11	28.11 Planleggingsdag barnehagen stengt	29.11	30.11 1. søndag i advent
01.12 Advent samling Vi pakker ut jula Vi tenner 1. lys	02.12 Øve til Lucia Drama: Maria på eselet.	03.12 Middag Adventstund for de eldste barna i Sandar kirke	04.12 Advent samling Øve til Lucia lager gaver	05.12 Advent samling Lager gaver Øve til Lucia	06.12	07.12 2. søndag i advent
08.12 Vi tenner 2. lys Lager gaver Øve til Lucia Ruffen lager Medisterkaker	09.12 Drama: På Betlehems markene. Ruffen på teater kl. 10.00	10.12 Middag Advent samling Lager gaver Øve til Lucia	11.12 Advent samling Lager gaver Øve til Lucia	12.12 Lucia Advent samling Lager gaver	13.12	14.12 3. søndag i advent
15.12 Nissefest Vi tenner 3. lys	16.12 Drama: Gjeterne i stallen	17.12 Middag Advent samling Lager gaver	18.12 Advent samling Lager gaver	19.12 Advent samling Lager gaver	20.12	21.12 4. søndag i advent og julaften
22.12 Vi tenner 4. lys 29.12 Stengt	23.12 Julaften Stengt 30.12 'Nyttårsaften	24.12 1.juledag Bhg stengt 31.12 Bhg. stengt	25.12 2.juledag Bhg. stengt 01.01 Bhg. stengt	26.12 Bhg. stengt 02.01 Planleggingsdag barnehagen stengt	27.12	28.12

- 03.12** De eldste barna er invitert til advent stund i Sandar kirke.
- 08.12:** Ruffen serverer medisterkaker med tilbehør til alle foreldrene ved hentetid. (det blir et vegetar alternativ)
- 12.12:** Luciafest for hele familien (Storebarnsteamet) kl. 07.15
Barna på småbarnsteamet får besøk av de eldre barna i Luciatog på formiddagen.
- 15.12:** Nissefest for barna: Fint hvis barna har med rød nisselue.
- 23.12:** Siste dag før Juleferie. Stengt helt frem til 05.01.2026.
- 02.01:** Planleggingsdag.
- 05.01:** Barnehagen åpner igjen.

Dikt og sanger i desember.

FINGERLEKEN.

Dette er Josef
Her er Maria
De går på veien
Til Betlehem.
Begge er trøtte
Og trenger å hvile.
Tenk om det ikke er
plass til dem noe sted?
Knakk, knakk, knakk
Vær så snill og la oss komme
inn!
Men hotellverten sier:
Her er fullt!
De går og spør og står i kø.
Men hver eneste krok er opp-
tatt.
Tilslutt så finner de en stall
Og en seng med høy.
Der i stallen på julekvelden
fødtet Guds sønn på en seng

JANUAR 2026

- 02.01: **Planleggingsdag.**
05.01: Barnehagen åpner igjen etter jul.
06.01: **Hellige tre kongers fest:**
Vi dramatiserer den 4.
fortellingen fra
juleevangeliet. Vi spiser
kake: inne i kaken
gjemmer vi en mandel.
Barnet som finner den,
velger en lek som vi
leker sammen.

Vinteraktivitetsdag for barna
planlegges slik at vi kan arrangere
den når vær og føre egner seg til
aking og skirenn.

FEBRUAR 2026:

Samefolkets dag feires 6. februar:

På Storebarnsteamet forbereder vi denne dagen, barna får litt kjennskap til Urbefolkningen. Vi hører eventyret om Nordlyset, og vi serverer alle barna Bidos med rorte tyttebær til middag.

Telleremsa på Samisk:

En = Okta

To = Guokte

Tre = Golbma

Fire = Njealje

Fem = Vihtta

Seks = Guhtta

Syv = Čieža.

Åtte = Gávcci.

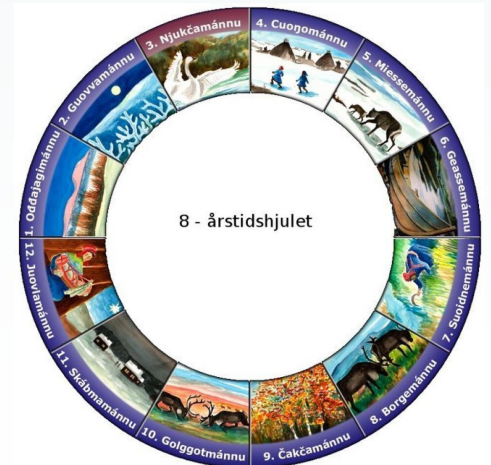
Ni = Ovcci

Ti = Logi

Hei = Dearvva

God dag = Buorre beaivi

Takk = Giit

13.02: **Fastelavn feires.** Fastelavnsøndag: 15.02

16.-20.02: Skolens vinterferie Barnehagen er åpen

21.02: **Morsmålsdgen**

Fastelavn feires med barna på tradisjonelt vis med boller og å: "Slå katta ut av sekken."

SANG:

Fastelavn er mitt navn

boller vil jeg have

Hvis jeg ingen boller får,
Lager jeg ballade

Boller opp og boller ned
og boller i min mage

magen min er bolletykk
nå kan jeg ikke klage.

MARS 2026:

Vårens foreldremøte: dato kommer senere

10.03: Barnehagedagen 2026.

Barnehagedagen markeres i mars hvert år. Vi setter fokus på ulike temaer. I år er det fellesskap og inkludering og slagordet i år er: «Rom for alle»

La leken leve!

Formålet er å synliggjøre hva barna får oppleve, erfare og lære i barnehagen. Barnehagene åpner dørene for å vise fram barnehagens aktiviteter og mangfold.

25.03: Påskelunsj for barna.

Påskefeiring er Påskelunsj for barna med besøk av påskekjerlinga.

Ruffengruppa inviteres til Påskvandring i Sandar kirke. Dato kommer senere,

APRIL 2026:

01.04: Barnehagen stenger kl. 12.00 onsdag før Påske.

07.04: Barnehagen åpner etter Påskeferie

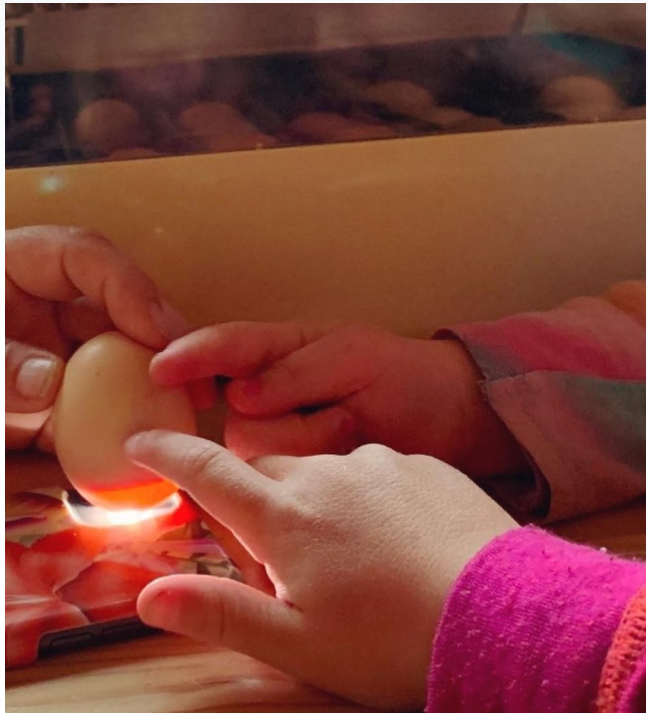
Dugnad for foreldrene, dato kommer senere.

Fra egg til Kylling.

Hvert år klekker vi ut kyllinger i rugekassa her i barnehagen til påske. Det er spennende for både store og små å følge med. 21 dager kan være ganske lenge, men barna er tålmodige og spør og undrer seg.

Vi lyser eggene når det nærmer seg og det er alltid spennende å se hvor mange av eggene det er kyllinger i. Vi henger hver dag opp et bilde av hvordan det ser ut inne i egget akkurat denne dagen.

Etter at de har klekket så får de bo i barnehagen frem til påske. Da flytter noen til Connie og noen til Alonsohuset hvor vi kan besøke Hønene fra Mokollen. Sjekk ut tuppene_hos_alonso på intagram.

MAI 2026:

- 01.05: Arbeidernes dag. Barnehagen er stengt
- 04.05: Fotografering i barnehagen.
- 05.05: **VÅRFEST** for hele familien!
På vårfesten er vi ute uansett vær, og aktivitetene foregår ute i skogen.
- 12.05: Feiring for familiene kl. 17.00 Sammen med Sande og Mosserød skolekorps og Mosserødhjemmet.
- 13.05: Maifeiring i barnehagen med barna på formiddagen.
Vi markerer dagen ved å gå i tog gjennom skogen. Fint hvis dere har med flagg.
- 14.05: Kristi himmelfartsdag: Helligdag, Stengt
- 15.05: Planleggingsdag. Barnehagen stengt.
- 25.05: 2. pinsedag: Helligdag. Barnehagen stengt

HOVEDMÅL: Forberedelse til, og feiring av 17. mai:
Gi barna opplevelser av og deltakelse i en sentral kulturbegivenhet;
Vi feirer Norges grunnlov.

Delmål for barna på småbarnsteamet:

- Lytte til sangen: « Tenk at nå er dagen her».
- Bli kjent med fargene i flagget: rødt, hvit og blått, tegne eller male med disse.

Tegn:

- Barna viser at de kjenner igjen 17.mai sanger, smiler, klapper.
- Barna tegner eller maler med fargene rødt, hvit blått.

Delmål for barna på storebarnsteamet:

- Lære om demokrati, likestilling og medvirkning.
- Bli kjent med og fargelegge flagget.
- De eldste: Bli kjent med Henrik Wergeland barnetogets far.

Tegn:

- Barna får forståelse av at jenter og gutter kan gjøre det samme.
- Barna lærer å finne løsninger sammen og forstår at alle har rett til å si sin mening.
- Barna synger med i sangene vi øver på

Sanger i MAI:

Mokollsangen

Her er vi alle som i barnehagen går,
synge en sang vi vil og feire
dagen vår.

Mokollen er stedet hvor vi alle har det
bra

derfor klapper vi i hendene og
roper høyt hurra!

Vi synger også «Ja, vi elsker»,
Norges Nasjonalsang sammen med
korpset

17. mai-sang:

Tenk at nå er dagen her!

Tenk at nå er dagen her som jeg har lengtet etter.
Jeg skal gå i toget, og jeg er så glad.
Du kan tro jeg skal nok synge ut av alle krefter,
svinge flagget mitt og rope høyt hurra!

Ser du flagget mitt: rødt og blått og hvitt!
Det skal vaie fritt og vise seg
friskt, og vakkert er det, som vårt kjære gamle Norge.
Ja, det landet er vi glad i, du og jeg!

Meitemark hvor bor du?

Langt ned i jorda.
Ser du sol?
Nei bare jord.

Meitemark, meitemark,
kom hit opp!
Nei nedi jorda har jeg mitt
slott!

JUNI 2026:

Den første uke i Juni blir det fargefest i Mokollen barnehage.

Fargefesten er en avslutning på en fargerik og morsom uke, med mye læring, mestring og sanseopplevelser.

På festen kler vi oss alle i fargerike klær, og vi har diskotek, såpebobler og ansiktsmaling ute. Vi serverer fargerik mat; på menyen står det taco, med tilbehør i forskjellige farger.

09.06: Sommerfest for hele familien! Velkommen kl. 16.30:

Vi tar farvel med barna som skal slutte, og ønsker nye familier velkommen. Festen er for hele familien, vi tenner grillen og Ruffen fremfører et lite program, og alle barna synger!

23.06: Vi feirer St.Hans og Midtsommer med barna på dagen.

Vi markerer den lengste dagen i året og at sola snur. Barna på storebarnsteamet plukker blomster og vi binder blomster-kranser. Vi har fellessamling hvor vi snakker om gamle tradisjoner rundt denne dagen. Denne dagen serveres det rømmegrøt.

Sommerbarnehage: f.o.m. 23.06.26 t.o.m. 14.08.26
Barnehagen er stengt i uke 27, 28 og 29,

Sommerbarnehagen:

Aktiviteter, avhengig av vær og temperatur:

- Lage akvarium i vinduet, med sjøorm, fisker og andre dyr og planter fra havet.
 - Dusje i brannslangen og det store runde bassenget.
 - Skli på vannsklie/pressening og vannslagen ute på plenen.
 - Vannlek med basseng (det blå), båter, eller annen vannlek som spruteflasker
 - Lage såpebobler.
 - Maleaktiviteter ute og inne.
 - Se på småkryp og insekter med utstyr som forstørrelsesglass.
 - Barna går på tur i nærområdet.
 - Forskeruker.
- Morsomme eksperimenter som kan gjøres ute på sommeren.

JULI 2026:

Barnehagen er 3 uker feriestengt uke

27, 28 og 29. Vi vil svært gjerne ha

beskjed hvis barna skal ha flere feriedager enn dette, så tidlig som mulig, gjerne 30.04. Husk å gi beskjed om all ekstra ferie. Ved å ha god oversikt over hvor mange barn som skal være i barnehagen, kan personalets ferier legges ut ifra det. I tillegg kan innkjøp av mat planlegges bedre slik at vi unngår unødvendig matsvinn.

Fredag 26.06 er siste dag før barnehagen stenger i felles ferien.

Vi åpner sommerbarnehagen igjen mandag 20.07.26.

AUGUST 2026:

12.08: Foreldremøte for foreldre til nye barn.

14.08: Planleggingsdag. Barnehagen STENGT

NYTT BARNEHAGEÅR:

17.08: Planleggingsdag: Barnehagen STENGT

Denne planen gjelder ut september 2026, Foreldresamtaler for nye barn. Vi avtaler tid med hver enkelt.

SEPTEMBER 2026:

06.09: Familietur for gamle og nye familier til Grubesand.

**Vi har fokus på trygghet, trivsel og vennskap.
Se plan for tilvenning og trygg tilknytning på s. 26.**

FORELDRETREFF I
GRUPPENE (datoer
kommer senere)

**"Kick off" i september:
Vi danser "BlimE-
dansen" som handler
om vennskap.**

Brannvernuke: uke 38 .)

**Planleggingdag, (dato
kommer senere.)**

Årsplan for Mokollen barnehage as.

Barnehagen ligger i naturskjønne omgivelser ved bøkeskogen og grenser opp mot naturområdet i Mokollen. Utelekeplassen for de eldre barna er stor og fri, uten gjerder, med fjellknauser og skog å leke i .

Barnehagen ble etablert som barnepark i 1966, godkjent som barnehage i 1990, påbygd i 1993, 1999, 2009, 2011 og i 2017. Den er etablert som aksjeselskap og Espen Erlandsen er eier.

I dag har vi plass til ca. 58 barn fra 1—6 år. Søknad finnes på www.sandefjord.kommune.no eller på www.mokollen.no

Barnehagen er organisert som en helhet. Barna er delt i 5 mindre grupper fordelt på to team. Det er en barnehagelærer, som er pedagogisk leder i hver gruppe og assistenter./Fagarbeidere.

Normen gir 6 barn pr. ansatt over 3 år, 3 barn pr. ansatt under 3 år.

Barnehagen har en personalgruppe med variasjon i alder, kompetanser og ressurser. Se mer om oss på www.mokollen.no.

Strukturen som preger helhetsbarnehagen gir fleksibilitet, fellesskap og mulighet til å endre både organisering og ressursbruk—alltid til barnas beste!